

**Prápor
ISTAR
na
padáku**

**Hrdinovia
v Sieni slávy**

**Najlepší
poddôstojníci**

**Galéria MIL
a FotoAtak**

Literárna súťaž

A múzy nemlčia...

V Posádkovom klube Trenčín slávnostne vyhlásili výsledky jubilejného desiateho ročníka rezortných súťažných prehliadok. Súťaž FotoAtak sa v kategóriách Ozbrojené sily fotoobjektívom, Vojenská história a Voľná tvorba venovala fotografii, kým prehliadka Galéria MIL sa členila na kategórie Maliarstvo a sochárstvo, Úžitkové umenie a Detská tvorba. Do rezortných súťaží sa tohto roku zapojilo 86 autorov z útvarov a zariadení ozbrojených síl s 254 súťažnými prácami. V kategórii Ozbrojené sily fotoobjektívom druhé miesto obsadil slobodník Radko Meško s fotografiou Patrola. Ďalších víťazov a ich práce prináša toto číslo Obrany na stranách 14 – 15.

(aš)

generál Daniel Zmeko
náčelník Generálneho štábu
Ozbrojených síl SR

Vážení čitatelia,
v čase, keď sa vám do rúk dostáva
mesačník Obrana, máme za sebou
náročný rok 2019 a môžeme
spoločne bilancovať, hoci na
komplexné hodnotenia výcvikového
roka si budeme musieť počkať
až na veliteľské zhromaždenie
náčelníka generálneho štábu. Dnes,
keď pred sviatkami píšem tieto
riadky, však môžem konštatovať,
že všetky významné aktivity, ktoré
pred nás rok 2019 postavil, sme
zvládli so ctou. Na konci leta sme
sa úspešne prezentovali vojenskou
prehliadkou pri príležitosti 75.
výročia Slovenského národného

povstania v Banskej Bystrici, ktorej predchádzalo viac ako pol roka
náročných príprav v domovských útvaroch, na Lešti či na letisku Sliach.
Táto aktivita dôkladne preverila nielen našu poradovú pripravenosť, ale
aj pripravenosť naplánovať, zorganizovať, ale aj logisticky zabezpečiť
nasadené sily a prostriedky. Išlo tak o komplexnú vojenskú operáciu
strednej veľkosti, ktorej viditeľným vrcholom bola prezentácia
ozbrojených síl na bansko-bystrickom Štádlerovom nábřeží.

Záver roka patril zimnému cvičeniu Slovenský štít 2019, ktorého
námetom bola obrana štátnej hranice v čase pred krízou, ako aj počas
vojny. Toto cvičenie dôsledne preverilo nielen veliteľstvá a štáby,
ale aj jednotlivých vojakov a vojačky v poli. Výsledky cvičenia splnili
očakávania, ukázali nám naše schopnosti, rovnako ako aj slabšie
stránky, ktoré spoločným úsilím odstránime. Získané poznatky zároveň
využijeme pri príprave ďalšieho cvičenia na jeseň tohto roka, ktoré
bude svojím rozsahom a ambíciou opäť väčšie a náročnejšie.

Na úvod roka 2020 mi dovoľte zaželať vám mnoho energie a chuti do
práce, ktorá nás čaká. Som si istý, že spoločne úlohy pred nás položené
zvládneme rovnako či ešte lepšie, ako sme zvládli výzvy roka, ktorý
práve uplynul.

ČÍSLO MESIACA 648

príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky
trávilo minulé vianočné sviatky plnením
povinností v misiách, operáciách, školách
a kurzoch mimo územia Slovenska.

Foto: Pavol Vitko

NA TITULNEJ STRANE: Na prešovskom letisku cvičil prapor ISTAR výsadkovú
prípravu • Foto: Jozef Žiak

- 4 Veteráni v Sieni slávy
- 8 Výsadková príprava praporu ISTAR
- 14 Vyhodnotenie rezortných prehliadok FotoAtak a Galéria MIL
- 16 Rozhovor s hlavným poddôstojníkom OS SR šbrntm. Marcelom Kaniakom
- 18 TÉMA: Zuzana ako nová
- 24 Suchoj Su-7, bombardér studenej vojny

- 28 Summit NATO v Londýne
- 31 Streľby a hádzanie granátov v Sučanoch
- 34 Najlepší vojak a poddôstojník Ozbrojených síl SR
- 38 Víťazi literárnej súťaže študentov
- 44 Povedzte stop prejedaniu
- 46 Slováci v československom zahraničnom odboji

Kvarteto v Sieni slávy

Minister obrany Peter Gajdoš uviedol 26. novembra do Siene slávy ministerstva obrany štyroch novodobých veteránov.

„Nech každý z nás je dnes lepší ako včera a vlastná bude veľká a slávna,“ prihovril sa v priestoroch Radošinského naivného divadla novodobým veteránom a všetkým prítomným minister obrany Peter Gajdoš slovami generála M. R. Štefánika a dodal, že k prestíži Slovenska veľkou mierou prispievajú naši vojaci.

Irak, Kosovo, Afganistan, Bosna a Hercegovina – to sú štyri nasadenia v misiách a operáciách podplukovníka Štefana Rigasa. „Neviem, čím to je, ale čím som staršia, tým viac sa oňho pri vyslaniach do sveta bojím. A zároveň tým viac som naňho hrdá,“ usmiala sa Eva Rigasová na manžela. Ten si veľmi dobre pamätá svoju profesionálnu reakciu na neočakávaný útok typu Green on Blue v Afganistane v roku 2013.

Keď 9. júla 2013 príslušník Afganskej národnej armády spustil paľbu na slovenskú jednotku, pričom jedného jej príslušníka zabil a dvoch vážne zranil, desiatnik Milan Tomlák viedol kryciu paľbu na miesto, odkiaľ útočník strieľal, čím eliminoval hrozbu vyšších strát. Potom poskytol pomoc raneným. Profesionálovi, ktorý dva razy slúžil v Afganistane, raz v Kosove a v rámci Predsunutej prítomnosti bol i v Lotyšsku, tleskala nielen jeho partnerka Anna, ale spolu s plným hľadiskom Radošinského naivného divadla aj dvaja vojaci, ktorým zachránil život.

„Čím skôr sa vráť domov a príď zdravý,“ vyprevádza do misií Jana Valachová svojho muža nadrotmajstra Mariána Valacha. Aj preto mala veľkú radosť nielen z jeho ocenenia, ale aj z toho, že sa skutočne vždy v poriadku vrátil. Ako vojenský policajt slúžil tretinu z 22 odslúžených rokov

v Kosove, na Cypre, v Bosne a Hercegovine i v štruktúrach NATO. Bol tiež veliteľom druhej rotácie príslušníkov Vojenskej polície v námornej operácii EUNAVFOR MED Sophia.

Poddôstojník z 5. pluku špeciálneho určenia, ktorého z pochopiteľných dôvodov nemôžeme menovať, bol nasadený na Golanských výšinách, v Bosne a Hercegovine a dva razy aj v Afganistane. Má srdce nielen bojovníka, ale aj citiaceho človeka. V Bosne napríklad medzi našimi vojakmi organizoval zbierku pre miestne dieťa s ťažkým telesným postihnutím.

„V týchto štyroch príbehoch sa snúbi všetko to, čo robí armádu silnou,“ konštatoval náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko a vyzdvihol ich rozhodnosť, ktorá pomáha pri záchrane životov, profesionalitu v rámci veliteľskej zodpovednosti, ako aj humanitu a pomoc nad rámec bežných služobných povinností. „Vojaci nám robia dobré meno doma i v zahraničí a my im v rezorte obrany vytvárame najlepšie podmienky na výkon služby,“ dodal generálny tajomník služobného úradu ministerstva obrany Ján Hoľko.

Minister Gajdoš počas slávnosti ocenil pamätnou medailou k 75. výročiu Slovenského národného povstania a skončenia druhej svetovej vojny vojnového veterána Samuela Barana. Ako dvadsaťročný sa zúčastnil na partizánskom protifašistickom odboji v Bielych Karpatoch a vyznamenal si prevzal v predvečer svojich 95. narodenín.

Slávnosť už tradične zavŕšilo predstavenie Radošinského naivného divadla.

Text: Pavol Vitko, KOd

Foto: Ivan Kelement

Vojaci pomáhali v Prešove

Pri záchranných prácach po výbuchu bytového domu v Prešove pomáhali príslušníci prešovskej 2. mechanizovanej brigády. Ozbromované sily SR vyčlenili na zásah aj vrtuľníky UH-60M Black Hawk a vrtuľník leteckej, záchrannéj a pátracej služby z vrtuľníkového krídla Prešov. K dispozícii poskytli ubytovanie pre 55 osôb na ubytovni v Prešove a 80 poľných lôžok. Pripravené boli aj lôžka vo vojenskej nemocnici v Ružomberku. Vojenská polícia pomáhala s reguláciou dopravy a plnila ďalšie úlohy, na miesto nešťastia boli vyslaní aj vojenský psychológovia a duchovní. Všetky ďalšie požiadavky záchranných zložiek sa riešili operatívne. Vojaci ponúkli hasičom aj pomoc s odpratávaním materiálu z miesta nehody.

Foto: Ivan Kelement

Minister ocenil víťazov

Minister obrany Peter Gajdoš s generálnym tajomníkom služobného úradu Jánom Holkom 10. decembra ocenili víťazov 15. ročníka literárnej súťaže Ministerstva obrany SR. V kategórii stredných škôl sa na prvom mieste umiestnila Rebeka Morvaiová, študentka Gymnázia Vavrinca Benedikta Nedožerského v Prievidzi. Na druhom mieste skončila Slávka Jalčová z Obchodnej akadémie v Michalovciach a na treťom Adam Janeka zo Strednej odbornej školy v Pruskom. Ocenenia si z rúk ministra obrany prevzali aj študenti vysokých škôl Mária Kromková za prvé miesto, druhá Lenka Mitánová a cenu za tretie miesto si odniesol brat víťazky Peter Kromka – všetci z Univerzity Komenského v Bratislave.

Foto: Ivan Kelement

Rezort vyplatil 14. platy

Ministerstvo obrany SR vyplatilo zamestnancom rezortu obrany a profesionálnym vojakom za kvalitné plnenie služobných úloh, a to aj nad rámec služobného času, 14. plat vo výške viac ako 50 percent z ich služobného/funkčného platu. Celkovo sa 14. plat týkal približne 20 000 profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu obrany. Ministerstvo obrany využilo možnosť vyplatenia 13. a 14. plátov ihneď po tom, ako bola prijatá príslušná legislatíva, 13. a 14. platy vyplatilo zamestnancom a profesionálnym vojakom v roku 2018 aj v roku 2019.

Náčelník schválil dokumenty

Náčelník Generálneho štábu Ozbromovaných síl SR generál Daniel Zmeko v rámci rokovania vojenskej rady schválil 6. decembra plánovaciu dokumentáciu operačných veliteľstiev a priamo podriadených útvarov na výcvikový rok 2020 s výhľadom na roky 2021 – 2026. Schválené dokumenty budú riadiť činnosť ozbrojených síl počas nasledujúceho roka tak, aby pripravenosť ozbrojených síl včas a adekvátne reagovať na akúkoľvek bezpečnostnú situáciu stála na vyváženom rozvoji štyroch pilierov, ktorými sú vzdelaný a schopný personál, moderná výzbroj, náročný výcvik a vôľa, ako aj morálka a disciplína.

Na Tokajík nezabudneme

Pri príležitosti 75. výročia Tokajickej tragédie, pri ktorej nacisti počas druhej svetovej vojny za pomoc partizánom vypálili obec a zavraždili 32 jej obyvateľov, sa v Tokajiku uskutočnila pietna spomienka. V rámci nej si pamiatku obetí za rezort obrany uctil štátny tajomník Ministerstva obrany SR Marián Saloň. V dôsledku prechodu frontu alebo represálií za pomoc obyvateľstva v protifašistickom odboji bolo počas vojny na území Slovenska vypálených viac ako sto obcí.

Moja sestra je z Ružomberka

Asociácia na ochranu práv pacientov Slovenskej republiky udelila mimoriadne ocenenie Môj lekár a Moja sestra desiatim zdravotníkom z oboch kategórií, pričom jednou z ocenených sestier bola aj Viera Priesolová, vedúca sestra kliniky neurológie Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok – fakultnej nemocnice. Na ocenenie ju navrhlo občianske združenie Slovenský zväz sclerosis multiplex. Na prácu s pacientmi s touto chorobou sa špecializuje už osemnásť rokov.

Výročie úmrtia generála Smika

Príslušníci taktického krídla Sliač si pri príležitosti 75. výročia tragickej smrti hrdinu slovenského vojenského letectva generálmajora Otta Smika pri jeho pamätníku uctili pamiatku tohto najúspešnejšieho slovenského stíhača Britského kráľovského letectva. Jeho meno je s taktickým krídlom späté od roku 2002, keď mu prezident SR zapožičal čestný názov Letecká základňa generálmajora Otta Smika Sliač. Na spomienkovej slávnosti sa zúčastnili zástupca náčelníka štábu veliteľstva vzdušných síl plukovník Adolf Uličný, veliteľ taktického krídla plukovník Martin Kuterka, pridelenec obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v SR plukovník David Catmur, rodinní príslušníci Otta Smika a ďalší hostia.

Pocta vojnovkej veteránke

Minister obrany Slovenskej republiky ocenil pamätnou medailou k 75. výročiu Slovenského národného povstania a skončenia druhej svetovej vojny účastníčku národného boja za oslobodenie a vojnovú veteránku Elenu Kotočovú pri príležitosti jej 100. narodenín.

„Vzácných momentov ako tento nie je veľa, tým viac si ich vážim. Pretože aj takýmto spôsobom môžeme našim vojnovým veteránom preukázať úctu a rešpekt za ich odvahu a odhodlanie postaviť sa zlu, voči ktorému aj oni počas druhej svetovej vojny bojovali a mnohí z nich v tomto boji prišli o život,“ povedal minister Gajdoš. Pomoc, ktorú poskytovala Elena Kotočová ako zdravotná sestra raneným a chorým vojakom a partizánom, je zároveň dôkazom toho, že ľudskosť si aj počas vojny našla svoje miesto.

Vojnová veteránka Elena Kotočová poďakovala za návštevu a blahoželanie. Apelovala na to, aby sa hrôzy druhej svetovej vojny už nikdy neopakovali.

Účastníčka národného boja za oslobodenie a vojnová veteránka Elena Kotočová počas Slovenského národného povstania pracovala vo vojenskej záložnej nemocnici v Banskej Bystrici, ktorá bola podriadená vojenskej Zdravotníckej správe 1. československej armády na Slovensku. Neskôr sa zdržiavala u svojich rodičov v obci Strelníky, kde naďalej poskytovala nezištnú zdravotnícku pomoc raneným a chorým vojakom a partizánom.

(KOD)

Foto: Ivan Kelement

Návšteva v Adaži

Minister Peter Gajdoš navštívil slovenských vojakov, ktorí pôsobia pod velením Kanady vo výcvikovom priestore Adaži v rámci tzv. posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Lotyšsku.

Počas návštevy Lotyšska v rámci delegácie predsedu vlády SR Petra Pellegriniho rokoval šéf rezortu obrany aj so štátnym tajomníkom Ministerstva obrany Lotyšskej republiky Janisom Garisonsom.

„Chcem oceniť prácu našich vojakov, ktorí zodpovedným prístupom k plneniu úloh šíria dobré meno tak Ozbrojených síl SR, ako aj celej Slovenskej republiky,“ povedal minister Gajdoš. Zároveň pripomenul, že vojaci budú v operácii pôsobiť aj počas sviatkov. „Viem, že je to náročné pre nich aj pre ich rodiny, preto im patrí moje úprimné poďakovanie,“ dodal šéf rezortu obrany.

Za príkladné plnenie úloh poďakoval vojakom aj zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky genmjr. Josef Pokorný. „Aktuálna rotácia našich vojakov v Adaži je vysoko hodnotená aj zo strany kanadského velenia a celé ozbrojené sily môžu byť na ich prácu právom hrdé,“ uviedol.

Veliteľ aktuálnej rotácie slovenského kontingentu v Lotyšsku mjr. Ivan Petřík informoval delegáciu o priebehu vyslania. Ako ďalej doplnil, ide už o tretiu rotáciu, pričom celkovo v Lotyšsku pôsobilo 455 slovenských vojakov.

So štátnym tajomníkom Ministerstva obrany Lotyšskej republiky Janisom Garisonsom hovoril minister Gajdoš najmä o možnostiach prehĺbenia bilaterálnej spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany. „Slovensko je pripravené zintenzívniť spoluprácu s Lotyšskom, a to napríklad v oblasti vojenského výcviku, vzdelávacích aktivít či obranného priemyslu, výskumu, vývoja a najmä v rámci PESCO a jej projektov,“ uviedol minister Gajdoš.

V tejto súvislosti minister ponúkol štátnemu tajomníkovi tiež využitie špecializovaných výcvikových centier v Lešti a Zemianskych Kostoľanoch, účasť na vojenských cvičeniach Slovak Shield a Toxic Valley, ako aj odborné kurzy v Centre výnimočnosti NATO pre oblasť likvidácie nevybuchnutej munície v Trenčíne.

Text a foto: (KOD)

ISTAR na padáku

Koncom novembra sa na prešovskom letisku konala výsadková príprava práporu ISTAR.

Na palube vrtuľníka Mi-17 LPZS vysadzovač zavelí: „Laná ukotviť!“ O chvíľu zaznie ďalší povel: „Vztyk!“ Stroj je navádzaný výsadkovým sprievodcom rotmajstrom Martinom Kopačkom nad miesto vysadenia. Potom zavelí: „Vpred!“ Rukou udrie po ramene výsadkára. Ten našliapne pravou nohou a ľavou vykročí.

O niečo neskôr sa už pod vrtuľníkom objavuje kruhový padák OVP-80.08-1 a po ňom ďalšie. Vznášajú sa na novembrovej oblohe nad prešovským letiskom. Ešte pred ich vzletom dozorný doskokovej plochy rozmiestnil stanovené znaky a zriadil miesto zhromaždenia výsadkárov po zoskoku. Počas zamestnania vedie prehľad o výsadbách, plnených úlohách, ale aj o nesprávnej činnosti výsadkára počas zoskoku. Vyhodnocuje smer a silu vetra a podľa zistených údajov upravuje znak smeru pristátia.

Úspešná premiéra

Na prešovskom letisku vrcholí výsadková príprava vybraných príslušníkov práporu ISTAR. Zástupca veliteľa útvaru major Marián Brinček konštatuje, že cieľom a zmyslom zamestnaní z výsadkovej prípravy pre vybrané jednotky, pre ktoré je to jeden z hlavných druhov bojovej prípravy, je zabezpečiť spôsobilosť a stálu pohotovosť vojakov a materiálu v prípade ich nasadenia vzduchom na plnenie bojových úloh v predurčenom priestore.

„Všetky denné i nočné zoskoky robíme výlučne s materiálom určeným pre výsadkára. Sú to zásoby minimálne na tri dni, primárna i sekundárna zbraň. Máme v útvaru skúsenejších i menej skúsenejších vojakov výsadkárov. Postupne prebieha prirodzená obmena. Noví príslušníci, ktorí prišli do útvaru, sa musia doň začleniť, čím skôr získať potrebné skúsenosti,“ zdôrazňuje major Brinček.

Nad prešovským letiskom pri zoskokoch z vrtuľníkov Mi-17 LPZS má nadrotmajster Milan svoju premiéru. Spolu s ďalšími výsadkármi stojí v hangári nastúpený na čiare kontroly ustrojenia v rade za padákmi. Padáky sú uložené pred výsadkármi, prilby sú položené pred padákmi. Ostatný materiál je dva kroky za výsadkármi. Na povel riadiaceho zamestnania sa rozpočítajú. Na povel „Strojiť!“ vložia zloženú brašnu hlavného padáka pod blúzu, prví urobia krok napravo naprieč medzi padákmi, druhí uchopia hlavný padák tak, aby prví mohli prestrčiť ruku do nosného postroja. Potom sa každý výsadkár predkloní, stiahne si hlavný kruhový popruh, zapne a dotiahne popruhy na nohy a hrud’.

Po ustrojení do padáka, pred odchodom na letiskovú plochu k naštartovanému vrtuľníku prvorskán Milan sumari-

zuje pocity: „Absolvoval som celú prípravu vrátane skladania padákov. Mal by som byť pripravený. Skáčem z výšky šesťsto metrov. Nebudem klamať, samozrejme, mám stres i strach. Ale napriek tomu neľutujem a dúfam, že to neľutujem ani v budúcnosti.“

Zhruba o dvadsať minút neskôr ho stretávam na doskokovej ploche po prvom zoskoku. Na otázku, aké to bolo, odpovedá: „Celkom dobré. Najhoršie to bolo vo dverách vrtuľníka, ale keď som vyskočil, hluk stroja odrazu neočakávane nahradilo ticho. Pomaly som sa zorientoval a začal robiť potrebné úkony,“ hovorí a po chvíľke dopĺňa: „Bolo to vlastne lepšie, ako som čakal. Aj ten dopad na zem. Ale práve premýšľam, ako budem stíhať všetky úkony, keď budem skákať z menšej výšky, lebo na to bude kratší čas.“

„Prvý zoskok je pre každého nezabudnuteľný. Človek vždy čaká, čo sa s ním bude diať, je to krok do neznáma. Ale zapáčilo sa mi to.“

rotmajster Martin Kopačka
inštruktor výcviku roty hĺbkového prieskumu

Clear Sign

Príslušníci prešovského práporu ISTAR získali mnoho nových skúseností na cvičení prieskumných jednotiek Clear Sign 2019 na Lešti, kde pôsobili spoločne s vojakmi prostějovského 102. prieskumného práporu Armády ČR. Cvičenie bolo zamerané na zdokonalenie vnútorných procesov plánovania, riadenia a vykonávania spravodajskej podpory bojovej činnosti operačného zoskupenia pri spoločnej operácii v mnohonárodnom prostredí, pri obrane suverenity a územnej celistvosti v kontexte kolektívnej obrany. Pomohlo precvičiť efektívne plánovanie a riadenie senzorov systému ISR so zameraním na spravodajský cyklus, zvládnuť komplexnú prípravu na nasadenie vzduchom i po zemi a rozvinutie systému prieskumu a sledovania. Preverilo včasné zhromažďovanie informácií, ich prvotnú analýzu, distribúciu spravodajských hlásení a hodnotení pri dodržaní procedúr bezpečného prenosu informácií, zvládnutie návratu do zostavy vlastných jednotiek, obnovu bojaskopnosti aj úroveň interoperability v medzinárodnom prostredí.

Na prvý sa nezapúda

Podľa inštruktora výsadkovej prípravy nadrotmajstra Rastislava Rácza a rotmajstra Martina Kopačku, ktorí robia na palube vrtuľníkov výsadkových sprievodcov a ich pomocníkov, prvorský skok podľa predpisu skáče svoj prvý zoskok z výšky 600 metrov nad zemou, to znamená necelé tri minúty pobytu vo vzduchu. Obaja majú pochopenie pre prvorský skok, keď pred rokmi podobne začínali aj oni.

Rotmajster Martin Kopačka, rodák z Bardejova, inštruktora výcviku roty hlbového prieskumu, má na konte vyše 340 zoskokov z rôznych typov lietadiel a vrtuľníkov aj zahraničné skúsenosti z misie UNDOF na Golanských výšinách a operácie ISAF. „Prvý zoskok je pre každého nezabudnuteľný. Ten môj bol z vrtuľníka Mi-2, kde nie je veľa miesta. Človek vždy čaká, čo sa s ním bude diať, je to krok do neznáma. Ale zapáčilo sa mi to. Špecifický bol zoskok z Mi-17, keď som prechádzal z okrúhleho padáka na padák typu krídlo a na voľné pády. To je niečo úplne iné. Vyskočíte a nemáte žiadnu oporu, padáte voľným pádom a treba pri ňom dodržať veľa špecifických vecí. Na padák typu krídlo sú potrebné skúsenosti aj odvaha. Okrúhly padák je určený pre všetkých výsadkárov, je to pohodlnejšie. Ukotvíte sa, vyskočíte, padák sa automaticky otvorí, riadite ho a pristávate na zem,“ poznamenáva Martin.

Vec nastavenia

Inštruktora výcviku nadrotmajster Rastislav Rácz, ktorý má odskákaných približne rovnaké množstvo zoskokov, svoj prvý absolvoval v košickom Aeroklube z An-2. „Pamätám si ho dodnes.

Ale zložitý bol pre mňa deviaty zoskok. To si už človek myslí, že je výsadkář. Urobil som chybu a namiesto hlavného som otvoril záložný padák. Dostal som sa do problémov, ale nakoniec som ich vyriešil.“

Obaja majú bohaté skúsenosti s prípravou nových výsadkářov na prvý zoskok. Rotmajster Kopačka hovorí, že keď sa po prvý raz ustroja do padáka a majú nastúpiť do vrtuľníka a zoskočiť, lomcuje s mnohými stres. „Vojaci si myslia, že to nie je vidieť, ale inštruktori to vidia. Každý reaguje po svojom. Niektorí sú tichí a len sedia. Iní sú hyperaktívni, utáraní. Ale s každým sa dá pracovať. Nastanú špecifické situácie, niektorí sa zablokujú a nechcú vyskočiť. Tvrdia, že sa na to necítia. Usilujeme sa ich podporiť. Zatiaľ som nemal prípad, že by výsadkář napokon neskočil. Potom na zemi mi hovorí, že vlastne polovicu letu vôbec nevnímal, nič si z neho nepamätá. Pri druhom či treťom zoskoku už vníma viac, užíva si ho, získava sebaistotu, dôveru k materiálu, inštruktorm. Niekedy výsadkář ešte na zemi povie, že sa na to necíti. Keď sa to stane viackrát, musí prehodnotiť, či vôbec bude z neho výsadkář, či je s tým vnútorne uzrovný,“ spomína rotmajster Kopačka.

Éra Black Hawk

Obaja inštruktori absolvovali aj zoskoky z Black Hawk. Nadrotmajster Rácz na základe týchto skúseností konštatuje, že je to iné. Náročnejšie pre výsadkářov, ktorí majú ešte málo zoskokov a neprekonal celkom bariéru strachu. „Psychika jednoducho nepustí, keď sedia vo dverách stroja s nohami vonku a pred nimi je len ochranný pás. Vo všetkých typoch, z ktorých som doteraz skákal, je vo dverách pred skákajúcim inštruktora. Keď sa niečo stane, tak sa mu postaví do cesty, tu je vlastne odkázaný sám na seba...“

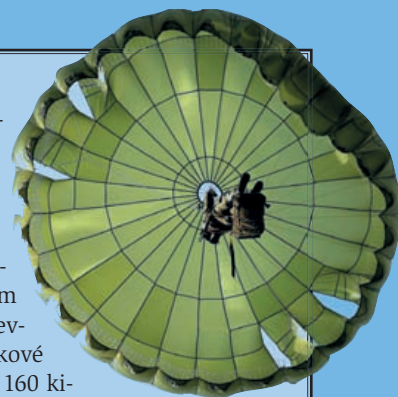
Rotmajster Kopačka pripomína, že traja vojaci sedia vedľa seba v otvorených dverách. Špecifické je, že po celý čas vidia na zem, vnímajú pohyb vrtuľníka, niektorí majú trochu obavy, či nevypadnú. Je to náročnejšie na ich psychiku. Kým v Mi-17 sa skáče z dverí postojáčky, tu sa musia odraziť zo sedu. Bude to náročnejšie na samotnú prípravu výsadkářov, ale zvládne sa to. Navyše v prešovskom vrtuľníkovom krídle sa postupne mení skladba strojového parku práve smerom k Black Hawk. Major Brinček inštruktora dopĺňa: „V priebehu roka 2020 sa naplno rozbehne výsadková príprava a zoskoky aj z tohto typu vrtuľníka.“

Text a foto: Jozef Žiak

Padák OVP-80.08-1

je určený na jednotlivé, skupinové aj hromadné zoskoky výsadkářov z vojenských dopravných lietadiel a vrtuľníkov. Ku kompletu možno pripojiť osobný zásobník na prepravu materiálu, ktorý výsadkář pred vlastným dopadom odhodí na lane pripevnenom k postroju padáka. Celkové zaťaženie padáka je maximálne 160 kilogramov. Maximálna rýchlosť pri vysadení nesmie prekročiť 350 km/h, pri rýchlostiach nad 200 km/h je potrebný prístroj KAP-3P alebo PPK-Ú na automatické otváranie padáka. Komplet dopĺňa záložný padák ZVP-80.08. Na plnenie zložitejších úloh na okrúhlych padákoch OVP-80.08-1 je minimálna výška zoskoku 300 metrov. Padák je určený pre výsadkářov, ktorí skáču s upútaným vakom vrchlíka vo vrtuľníku. Padák možno použiť aj na zoskok s priebežným otváraním alebo na stabilizovaný voľný pád.

Česi budú veliť v Mali

Armáda Českej republiky v roku 2020 na šesť mesiacov prevezme velenie výcvikovej misie Európskej únie v africkom Mali. Česi majú v súčasnosti v krajine 120 vojakov, ktorí zabezpečujú ochranu veliteľstva a výcvikovej základne. Výcvikové centrum sa nachádza v Koulikore, čo je 50 kilometrov severovýchodne od metropoly Bamako. Cieľom misie je pomoc pri výcviku malijskej armády, ktorá bojuje niekoľko rokov s islamistami. Prezident Miloš Zeman na veliteľskom zhromaždení Armády Českej republiky, ktoré sa konalo koncom minulého roka, ocenil modernizačné projekty vrátane plánovaného nákupu dronov, ktoré sa podľa neho zrejme zaoberajú v Izraeli.

Maďarsko posilní misie

Maďarsko bude rozširovať počet vojakov v zahraničných misiách, oznámil minister zahraničných vecí Péter Szijjártó členom zahraničného výboru parlamentu. Do Afganistanu pošle Maďarsko čoskoro 70 vojakov a do Kosova 100 vojakov. Do Libanonu pôjde 50 vojakov, čím počet príslušníkov maďarských ozbrojených síl slúžiacich mimo vlasti opäť dosiahne tisíc, spresnil minister Szijjártó, keď pred výborom hodnotil výsledky maďarskej diplomacie v uplynulom roku. V súvislosti s Vyšehradskou štvorkou povedal, že spoluprácu Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska nedokázali oslabiť žiadne politické pokusy.

Odtajnilo dokumenty o SNP

Ruské ministerstvo obrany 18. novembra zverejnilo na svojej oficiálnej webovej stránke odtajnené dokumenty, ktoré sa venujú Slovenskému národnému povstaniu. Publikované sú pod názvom Červená zástava nad Banskou Bystricou. Podľa jednej zo šifrovaných správ s poznámkou Prísne tajné pôsobilo na jeseň 1944 na Slovensku 42 partizánskych jednotiek, ktoré mali viac ako 4 500 členov. Odtajnené bolo aj hlásenie hlavnému veliteľovi sovietskych ozbrojených síl Josifovi Stalinovi o pláne operácie, počas ktorej mala Červená armáda postúpiť k hraniciam Slovenska a spojiť sa s miestnymi vojenskými jednotkami a partizánmi.

Potrebuje udržať NATO

Udržanie obrannej Severoatlantickej aliancie je pre Nemecko nanajvýš dôležité. Kancelárka Angela Merkelová to povedala niekoľko dní po tom, ako francúzsky prezident Emmanuel Macron vyhlásil, že NATO zažíva stav mozgovej smrti. „Udržanie NATO je dnes dokonca ešte viac v našich vlastných záujmoch ako v časoch studenej vojny, alebo prinajmenšom rovnako dôležité,“ vyhlásila kancelárka v nemeckom parlamente. „Pretože Európa sa v súčasnosti nedokáže ubrániť sama,“ uviedla. Merkelová zároveň prisľúbila zvýšiť do začiatku tridsiatych rokov výdavky Nemecka na obranu do rozpočtu Aliancie na dve percentá HDP.

Turecko testovalo S-400

Turecko v Ankarskej provincii testovalo ruský systém protivzdušnej obrany S-400, najmä radarové spojenie medzi leteckou základňou Mürted neďaleko Ankary a stíhacím lietadlom F-16. V septembri 2017 Rusko oznámilo, že s Tureckom podpísalo zmluvu na nákup systémov S-400 v celkovej hodnote dva a pol miliardy dolárov. Prvá dodávka sa uskutočnila 12. júla minulého roka. Námietky voči tomu, aby si Turecko zaobstaralo systémy S-400, vyjadrili Spojené štáty i Severoatlantická aliancia, ktorej je Turecko členom. Hoci administratíva amerického prezidenta Donalda Trumpa reagovala vyradením Turecka z programu vývoja amerického multifunkčného bojového lietadla F-35, Rusko a Turecko chcú v prvej polovici roka 2020 podpísať ďalší kontrakt na dodávku S-400.

USA hrozia odchodom

Spojené štáty zvažujú, že z Južnej Kórey siahnu brigádu ozbrojených síl, ak Soul nebude súhlasiť so žiadosťou USA o zvýšenie príspevkov na výdavky v súvislosti s rozmiestnením amerických vojakov. Američania požiadali Soul, aby zvýšil každoročný príspevok na amerických vojakov na viac ako 4,5 miliardy eur, pätnásobok sumy, ktorou ich krajina prispieva v súčasnosti. Americký prezident Donald Trump v opačnom prípade pohrozil úplným stiahnutím amerických vojakov z krajiny. USA majú v Južnej Kórei 28 500 vojakov.

Zbrojársky veľtrh v Japonsku

V Japonsku sa v novembri minulého roka konal prvý plnohodnotný veľtrh zbraní v dejinách. Japonská vláda si od podujatia sľubuje získanie technológií, ktoré jej pomôžu čeliť hrozbám zo strany Číny a Severnej Kórey. Odporcovia označili veľtrh zbraní za urážku povojnovej pacifistickej ústavy Japonska. To znepokojené narastajúcou vojenskou aktivitou Číny vo Východočínskom mori a pokrokom Severnej Kórey v oblasti balistických raketových striel v uplynulých siedmich rokoch zvýšilo výdavky na obranu na 50 miliárd dolárov ročne.

Text a foto: TASR

Za bezpečnú Európu

Náčelník generálneho štábu generál Daniel Zmeko sa zúčastnil na rokovaní Vojenského výboru Európskej únie (EUMC) vo formáte náčelníkov generálnych štábov členských štátov EÚ v Bruseli.

Na úvod vystúpila vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federica Mogheriniová s hodnotením spolupráce Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (EEAS) s EUMC počas jej funkčného obdobia.

Náčelníci diskutovali o možnostiach použitia bojových skupín EÚ (EU BG) ako strategických rezervných síl pre operácie a misie EÚ. Riaditeľ EUMS genpor. Esa Pulkkinen a výkonný riaditeľ EDA Jorge Domecq prezentovali vývoj v oblasti koherencie iniciatív EÚ pre rozvoj vojenských spôsobilostí – Koordinovaného medziročného prehľadu o obrane (CARD), Stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO) a Európskeho obranného fondu (EDF).

Na tému spolupráce medzi EÚ a NATO referovali predseda Vojenského výboru NATO hlavný maršal letectva sir Stuart Peach a zástupca riaditeľa EEAS Pedro Serrano. Zhodli sa na tom, že paralelné a koordinované cvičenia s NATO, boj proti hybridným hrozbám, ale najmä vojenská mobilita predstavujú hlavné oblasti spolupráce medzi oboma organizáciami.

Generáli si vymenili informácie o prebiehajúcich výcvikových misiách EUTM v Somálsku, Stredoafrickej republike a v Mali. Generál Zmeko informoval o zámere ozbrojených síl vyslať príspevky do dvoch výcvikových misií: „Slovenská

republika chce prispieť k spoločnému úsiliu o zlepšenie situácie v EUTM. V tejto súvislosti máme v roku 2020 v úmysle prispieť do EUTM v Mali a Stredoafrickej republike. Po nasadení nášho personálu a oboznámení sa s podmienkami v uvedených misiách znovu prehodnotíme naše možnosti zvýšiť príspevky SR do týchto výcvikových misií.“

V nadväznosti na zhoršujúcu sa situáciu v krajinách, kde pôsobia výcvikové misie EÚ, náčelníci generálnych štábov diskutovali o potrebách zmien celkového konceptu výcvikových misií s cieľom zvýšiť ich efektívnosť a kredibilitu EÚ.

V osobitnej časti programu predseda Vojenského výboru EÚ generál Claudio Graziano privítal náčelníka generálneho štábu ozbrojených síl Ukrajiny generálporučíka Ruslana Chomčaka, ktorý prezentoval aktuálnu bezpečnostnú situáciu na Ukrajine. Program doplnila prezentácia fínskeho predsedníctva v Rade EÚ o vplyve digitalizácie a rozvoja umelej inteligencie na vojenské operácie.

Nasledujúce rokovanie náčelníkov generálnych štábov v rámci EUMC sa uskutoční 13. mája 2020 v Bruseli.

(ÚVP)

Foto: OodNGŠ-LM

S vojakmi v Bosne

Minister obrany Peter Gajdoš s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálom Danielom Zmekom navštívili 13. decembra slovenských vojakov, ktorí pôsobia v Bosne a Hercegovine.

Minister obrany sa stretol s ministerkou obrany Bosny a Hercegoviny Marinou Pendešovou, veliteľom EUFOR Althea generálmajorom Reinhardom Trischakom a veliteľom NATO HQ v Sarajeve brigádnym generálom Williamom J. Edwardsom. „Slovensko sa podieľa na budovaní a podpore stability regiónu západného Balkánu prostredníctvom operácie EUFOR Althea už pätnásť rokov. Ide o jednoznačný signál našej pretrvávajúcej podpory Bosny a Hercegoviny pri jej snahách o zaistenie stability a tiež integrácie do euroatlantických štruktúr,“ zhodnotil minister s tým, že Slovensko je pripravené prispievať do operácie tak dlho, ako bude potrebné. Poďakoval slovenským vojakom za službu v prospech mieru a bezpečnosti. „Viem, že byť ďaleko od rodiny a blízkych je náročné, o to viac počas Vianoc, ale úlohy, ktoré plníte, sú naozaj dôležité a na výsledky vašej práce som nesmierne hrdý,“ vyzdvihol a zároveň dodal, že slovenský styčný a pozorovací tím v Sarajeve je zo strany partnerov vnímaný ako vzor pre ostatné tímy rozmiestnené po celej krajine. Ako uviedol náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR gen. Daniel Zmeko, vojaci nasadení v rámci operácie EUFOR Althea si plnia úlohy s maximálnym nasadením a v súlade s mandátom.

Peter Gajdoš a Daniel Zmeko priniesli vojakom zo Slovenska vianočný stromček, darčeky a ingrediencie na vianočnú kapustnicu, no najcennejším darčekom boli príbuzní vojakov, ktorí pricestovali spolu so slovenskou delegáciou.

(KOD)

Foto: Ivan Kelement

Úspešná dekáda rezortných prehliadok

V trenčianskom posádkovom klube slávnostne vyhlásili výsledky celorezortných prehliadok FotoAtak a Galéria MIL.

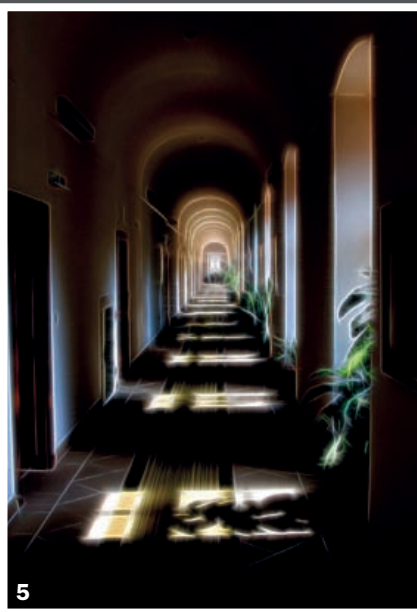

4

6

5

1. rtm. Jozef Filický – Dotyk lúčov, 1. miesto OS SR fotoobjektívom
2. Lucia Zelinová – Bez topánky, ale nie nadiho, 3. miesto Vojenská história
3. pplk. Peter Sobek – Do boja!, 1. miesto Vojenská história
4. kpt. Michal Hložka – Dňom aj nocou, Čestné uznanie
5. Jaroslav Matejček – Tajomná chodba, 1. miesto Voľná tvorba
6. rtn. Aleš Mucha – UH-60 Black Hawk, 3. miesto OS SR fotoobjektívom
7. Slávka Kmečová – Hrdosť, vlasť, povinnosť, Čestné uznanie
8. voj. 2. stupňa Denisa Fazekasová – Bratstvo neohrozených, Čestné uznanie

7

8

Riaditeľ Personálneho úradu Ozbrojených síl SR plukovník Ivan Sálaši spokojne konštatoval, že prehliadky, ktoré už desať rokov organizuje oddelenie výchovných a kultúrnych činností personálneho úradu v spolupráci s posádkovými klubmi, strediskom kultúrno-osvetových činností a redakciou Obrana, si vybudovali tradíciu. Tohto roku sa do nich zapojilo 86 autorov z útvarov a zariadení ozbrojených síl s 254 súťažnými prácami.

„Som rád, že medzi autormi sú profesionálni vojaci, vojenský dôchodcovia, civilní zamestnanci aj rodinní príslušníci. Reprezentujú celé spektrum našich ozbrojených síl. Prehliadky sa už stali neoddeliteľnou súčasťou nášho života. Dokazujú, že kultúra a záujmová činnosť majú v našich ozbrojených silách nezastupiteľné miesto,“ poznamenal plukovník Sálaši a ocenil autorov najlepších súťažných prác. Do finálového kola postúpilo 22 profesionálnych vojakov, 9 zamestnancov rezortu, 24 rodinných príslušníkov, 25 členov krúžkov posádkových klubov, strediska kultúrno-osvetových činností a štyria vojenský dôchodcovia. Súťažné práce vytvorilo aj sedemnást detí.

V súťaži FotoAtak v kategórii OS SR fotoobjektívom prvé miesto získal rotmajster Jozef Filický z Úradu hlavného lekára OS SR Ružomberok. Predseda poroty Július Kákoš ocenil vynikajúcu kompozíciu, ktorá nádherne vystihuje bojovú činnosť v lese. V kategórii Vojenská história zasa podľa neho podplukovník Peter Sobek z Ministerstva obrany SR Bratislava reálne vystihol bojovú situáciu a na dôvažok ju podčiarkol kvalitnou tonalitou. V kategórii Voľná tvorba Jaroslav Matejček z Posádkového klubu Trenčín zachytáva premenu reálneho na nereálne s osobitým poňatím perspektívy.

V súťaži Galéria MIL v kategórii Maliarstvo a sochárstvo hodnotila práce porota pod vedením dlhoročného predsedu Zväzu slovenských výtvarníkov Petra Valacha. Ten víťaznú prácu Tibora Hladkého z Posádkového klubu Trenčín ocenil pre kompozičné a farebné zladenie diela. V kategórii Úžitkové umenie podľa neho Oľga Horňáková z Posádkového klubu Trenčín predviedla vysokú úroveň spracovania techniky paličkovanej čipky. V kategórii Detská tvorba jedenástročná Darina Repová, súťažiaca za jazykový inštitút z Liptovského Mikuláša, prejavila napriek veku vysokú estetickú úroveň.

Cenu riaditeľa Personálneho úradu OS SR získala nadporučička Dana Nováková z taktického krídla Sliač za kresbu generála Milana Rastislava Štefánika. Cenu vedúceho oddelenia výchovných a kultúrnych činností PÚ OS SR Františka Matyáša získal rotmajster Miroslav Katuščák z vrtuľníkového krídla Prešov za kresbu vrtuľníka Black Hawk.

Plukovník Sálaši udelil majorovi Zdenkovi Barancovi z veliteľstva vzdušných síl Zvolen, Zdenkovi Zatkovi z Personálneho úradu OS SR Liptovský Mikuláš a Júliusovi Kákošovi, majstrovi Zväzu slovenských fotografov, ocenenia za dlhoročnú aktívnu prácu v oblasti výchovy a kultúry. Pamätnú plaketu udelil Imrichovi Purdekovi z Vojenského historického ústavu a Stanislavovi Martinákovi z Posádkového klubu Trenčín.

Text: Jozef Žiak

Foto: Július Kákoš, plk. v. v. František Horečný, mjr. v. zál. Vladimír Slávik

Zaujímalo nás, s akými predstavami a predšavzatiami prichádza na pozíciu prvého poddôstojníka 44-ročný rodák z Čadce, ktorý má bohaté vojenské skúsenosti z 5. pluku špeciálneho určenia, preto sme ho požiadali o rozhovor.

Kedy ste prvý raz premýšľali nad kariérou profesionálneho vojaka?

Až na sklonku základnej vojenskej služby. Po absolvovaní parašutistického výcviku chýbal len krok k tomu, aby som sa základnú vojenskú službu snažil absolvovať v 3. špeciálnom odriade, v súčasnosti 5. pluku špeciálneho určenia. Už prvé týždne na vojenčine mi učarovali rozmanitosťou činností, výcviku a úloh, ktoré sme plnili. Nespomínam si, prečo ma vtedajší veliteľ oddielu, teraz major v zálohe Štefan Sudin oslovil, aby som sa stal profesionálnym vojakom, ale navždy mu za to budem vďačný. Svoje rozhodnutie som nikdy neľutoval.

Čo vám dalo pôsobenie v žilinskom 5. pluku špeciálneho určenia?

Oveľa viac než len solídny základ vojenských schopností. Všetci moji nadriadení od začiatku mojej kariéry profesionálneho vojaka, teda od roku 1996, absolvovali časť svojho vojenského

Kedy ste sa v rámci Ozbrojených síl SR dostali medzi veliacich poddôstojníkov?

Trochu paradoxne som sa medzi nich dostal až nomináciou do kurzu OR-9 v roku 2019. Dovtedy som pôsobil v pozícii veliaceho poddôstojníka výlučne v zahraničí: v rokoch 2004 – 2008 v spravodajskej divízii v štruktúrach NATO Land Component Command v Heidelbergu, v roku 2012 v štruktúre Special Operations Forces Fusion Cell v Afganistane a naposledy v roku 2018 v tíme Special Operations Advisory Team v Afganistane. Všetko to boli skvelé skúsenosti s interakciou v medzinárodnom prostredí. Rozšíril som si obzory, naučil sa pozeráť na problémy inak a hľadať riešenia aj tam, kde zdanlivo nie sú. Fakt, že ide aj o obrovskú osobnú zmenu a výzvu, je nepopierateľný. Princíp funkčnosti však ostáva rovnaký. Ak sa vyskytne v procese chyba, treba pružne analyzovať jej príčiny, nájsť riešenie s využitím dostupných zdrojov a efektívne ho aplikovať v dynamickom, no reálnom časovom horizonte.

Ako sa oboznamujete s činnosťou celého poddôstojníckeho zboru?

Jednotky SOF sú špecifické svojím určením. Na druhej strane, nedokážu vyriešiť všetky problémy – to nikdy ani netvrdili a činnosti realizujú v pozícii podporo-

cesty, ako naše možnosti zefektívniť, nech lepšie reflektujú súčasné potreby.

Ako vyznieva pôsobenie a postavenie poddôstojníckeho zboru v zahraničí a u nás?

Náš poddôstojnícky zbor sa, pokiaľ ide o jeho postavenie, s istotou nemá na čo sťažovať. V porovnaní s inými aliančnými partnermi sme na tom často lepšie. V oblasti pôsobnosti máme stále rezervy. Tie potrebujeme odstrániť, aby sme dosiahli výraznejšiu symbiózu medzi dôstojníckym a poddôstojníckym zborom. Ešte stále sa v ozbrojených silách nachádzajú takí, čo sa mylne nazdávajú, že veliaci poddôstojník je na to, aby velil. Vhodnejší výklad úlohy veliaceho poddôstojníka je, že má byť nápomocný pri procese velenia. Na to však musí mať adekvátny prehľad o možnostiach jednotky, jej silných i slabých stránkach a primerané vzdelanie, aby svojmu veliteľovi dokonale rozumel a bol mu odborne zdatným partnerom a konzultantom.

Čím boli naplnené vaše prvé týždne po menovaní do novej pozície?

Oboznámil som sa s novým pôsobiskom a zladil som svoj časový manažment spojený s množstvom nových povinností. Všetko sa odohráva za chodu. Úlohy a problémy nepočakajú, kým si nájdem

Hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Marcel Kaniak:

Prvý medzi poddôstojníkmi

Prvého októbra minulého roka sa stal hlavným poddôstojníkom Ozbrojených síl Slovenskej republiky štábný nadrotmajster Marcel Kaniak.

vzdelania alebo rozvoja v zahraničí. Svoje poznatky aplikovali aj na nás. Dlhoročný veliteľ 5. pluku hovoril: „My sa nehráme na hodnosti.“ Nemyslel tým ignoranciu vojenskej disciplíny, ale fakt, že tímová práca je postavená nad záujmy jednotlivca, že sme len takí silní ako náš najslabší článok. Preto bolo vzdelávanie a rozvoj príslušníkov 5. pluku dostupné nielen dôstojníkom, ale aj poddôstojníkom. V pluku som nebol jediný, kto mal možnosť vzdelávať sa a úzko spolupracovať so zahraničnými partnermi na všetkých stupňoch velenia. Teoretické vedomosti sa, samozrejme, overovali v praxi počas nasadení v operáciách alebo počas vojenských cvičení. Pred rokmi počas hodnotenia cvičenia nadriadený na margo môjho pôsobenia v pozícii styčného dôstojníka za sily pre špeciálne operácie povedal: „Čakal som, že budem mať dvoch dôstojníkov, no poslali mi jedného nadrotmajstra.“ Nešlo o uznanie jednotlivca, ale o konštatovanie, že členovia poddôstojníckeho zboru v štáboch nie sú dobrí len na varenie káv a vybavovanie základnej spisovej agendy.

vaného či podporujúceho. Spolupráca s ostatnými jednotkami OS SR je kriticky dôležitá. Pokiaľ by nastala kríza, na spoznávanie sa a zladovanie neskôr nebude čas. Aj preto nepovažujem oboznamovanie sa s ostatnými prvkami OS SR za problematické. Väčšinu poddôstojníckeho zboru a mužstva trápia podobné problémy.

Čo predovšetkým ste si priniesli z vašich zahraničných pôsobení?

V každom zahraničnom pôsobení nastali situácie, ktoré vás posunú vpred, aj také, čo vás takmer zrazia na kolená. Netreba však zabúdať, že nakoniec je to všetko o ľuďoch. Nemám na mysli len prácu s ľuďmi v medzinárodnom prostredí, ale najmä koncepcie a systémy podpory nasadených jednotiek. Tiež bojové alebo nebojové straty našich kolegov, alebo ich odchod do zálohy zo zdravotných dôvodov – za všetkým sú osudy ľudí s dosahom na ich blízky. Možnosť porovnať systém podpory potrieb príslušníkov ozbrojených síl a ich rodín v podmienkach OS SR a v zahraničí ma núti hľadať

čas. Taký luxus ozbrojené sily neposkytujú. Postupne sa zoznamujem s personálom generálneho štábu, ministerstva obrany a kolegami pôsobiacimi v posádkach na Slovensku. Budem sa usilovať so všetkými udržiavať kontakt a budovať vzťahy založené na vzájomnom rešpekte a dôvere.

Ako ste vnímali cvičenie Slovenský štít 2019 z pozície hlavného poddôstojníka?

Na rozdiel od roku 2016, keď som počas cvičenia pôsobil v pozícii styčného dôstojníka síl pre špeciálne operácie v zostave spoločného operačného zoskupenia, a roku 2017, keď som bol súčasťou skupiny rozhry, teraz som mal po prvý raz možnosť nazrieť do práce cvičiacich jednotiek priamo na taktickom stupni. Podmienky počas Slovenského štítu, či už to bolo počasie, alebo scenár, z môjho pohľadu preverili a ukázali reálny stav možností a schopností OS SR a tiež poskytli dostatok poznatkov, s ktorými budeme pracovať v najbližšom období.

Text: Jozef Žiak

Foto: major Mário Pažický

„Niektorí sa nazdávajú,
že veliaci poddôstojník
je na to, aby velil.
Vhodnejší výklad je,
že má byť nápomocný
pri procese velenia.“

štábný nadrotmajster Marcel Kaniak
hlavný poddôstojník Ozbrojených síl SR

TÉMA

Zuzana pred bránami

„Obstaranie samohybných kanónových húfníc Zuzana 2 je v súlade s Dlhodobým plánom rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2030,“ konštatoval minister obrany Peter Gajdoš.

„Zuzana 2 spĺňa všetky memorandumá a stanagy NATO, napríklad 155 mm kaliber, pričom veľkým plusom je, že má dĺžku hlavne 52 kalibrov, čo znamená, že ideme v súlade s trendmi najmä v európskych krajinách Aliancie,“ hovorí major Marek Uchaľ, ktorý náš rezort ako mladý príslušník sekcie modernizácie zastupuje v aliančnej Integ-

rovanej pracovnej skupine pre delostrelectvo nepriamej palebnej podpory (Integrated Capability Group for Indirect Fires).

„Vďaka rozhodnutiu ísť cestou podpory domáceho obranného priemyslu navyše výrazne oživíme zbrojársky priemysel na Považí,“ povedal minister obrany Gajdoš v Dubnici nad Váhom pri návšteve Konštrukty – Defence, a. s.,

keď avizoval nákup 25 kusov 155 mm samohybnej kanónovej húfnice Zuzana 2 v predpokladanej výške nákladov 175 miliónov eur vrátane DPH. Dodal, že podľa predbežných odhadov by malo v súvislosti s výrobou vzniknúť 150 až 300 pracovných miest priamo v spoločnostiach DMD Group a ďalších 300 až 500 v kooperujúcich firmách.

Začiatky nového systému

Keď sa rozprávame o projekte Zuzana 2 s generálnym riaditeľom Konštrukty – Defence, a. s., Dubnica nad Váhom Romanom Ušiakom, nemôžeme sa „neodpichnúť“ od samohybného automatizovaného dela DANA s kalibrom 152 mm, ktorého vývoj sa začal v Konštrukte ešte so sídlom v Trenčíne v roku 1968 a ktorého výroba sa spustila v roku 1979. „Do roku 1988 prevzala Československá ľudová armáda do výzbroje 364 kusov, dovedna sa ich vyrobilo do roku 1988 približne 750 a produkciu zbraňového systému sprevádzal výrazný exportný úspech,“ definuje riaditeľ. Spomeňme, že išlo o prvý sériovo vyrábaný samohybný kolesový delostrelecký systém na svete. A v čom spočíval najvýraznejší exportný úspech konšuktérov z vtedy ešte trenčianskej Konštrukty a výrobcov zo Závodov ťažkého strojárstva v Dubnici nad Váhom? „Podarilo sa ho ako jediný zbraňový systém z krajín bývalej Varšavskej zmluvy vyviezť aj do vtedajšieho Sovietskeho zväzu.“

„Po roku 1990 prišla logická požiadavka pokračovať vo vývoji podľa štandardov NATO s kalibrom 155 mm, takže sme vyvinuli modernejší systém Zuzana 2000, ktorý sme začali sériovo vyrábať v roku 1998. Spolu šesťnásť kusov tejto samohybnéj kanónovej húfnice slúži v Ozbrojených silách SR dodnes.“ Keď sa riaditeľa pýtame, či aj vtedy očakávali podobný exportný úspech ako s Danou, skoriguje náš postoj: „Všetko je uhol pohľadu, ak sme vtedy dokázali ako nečlenský štát NATO predat šesťnásť kusov do krajiny Aliancie, teda do Grécka, ja osobne to za úspech považujem. Veci treba vnímať v súvislostiach. My sme ako mladý a ešte aliančne neukotvený štát nemali najlepšiu geopolitickú pozíciu, čo v tomto biznise hralo obrovskú úlohu. Preto to preženie na západ vnímam ako výnimočné

Generálny riaditeľ Konštrukty – Defence, a. s.,
Dubnica nad Váhom Roman Ušiak

Ak si Slovensko zachová schopnosť vyrábať také sofistikované celky, ako je Zuzana 2, je to nielen výborná základňa pre modernizáciu vlastnej armády, ale svedčí to o vyspelosti celej krajiny.

potvrdenie kvality Zuzany 2000. Nehovoriac o tom, že podiel produkcie pre domácu armádu a zahraničného odberateľa bol 1 : 1.

Aj keď následky konverzie a ďalších faktorov v 90. rokoch zdecimovali na stred-

nom Považí špeciálnu výrobu a tisíce strojárskych robotníkov hľadali obživu najmä na západ od našich hraníc, intelektuálnu základňu vývojárov a konšuktérov sa podarilo zachrániť. „Vývoj pokračoval ďalej. S tým, že okrem všetkého ďalšieho sme pri vývoji Zuzany 2 prechádzali na štandardizovanú dĺžku hlavne v Aliancii 52 kalibrov, čo znamená, že spomenutá dĺžka hlavne je 52-násobkom jej priemeru. Je to teda až 8,5 metra, čo kladie značné nároky na výrobu.“ Aj keď bol vývoj Zuzany 2 na istý čas zmrazený či spochybňovaný, v roku 2016 sa podarilo skončiť všetky skúšky a nový delostrelecký systém bol zavedený do výzbroje Ozbrojených síl SR. Chýbalo už len podpísanie kontraktu. Zámer rozšíriť arzenál ozbrojených síl o tieto húfnice schválila vláda v máji 2018.

V čom je lepšia

Riaditeľ Roman Ušiak je nielen manažér, ale v jeho žilách koluje aj krv konšuktéra. Všetky systémy Zuzany 2

Zuzanine korene

Výroba delostreleckých systémov na Slovensku siaha hlboko do histórie a napríklad len v Bratislave vznikol príslušný Cech puškárov v roku 1661, ktorého prešporskí príslušníci vyrábali delá a ručné zbrane. V roku 2016 bol symbolicky obnovený ako občianske združenie Cech puškárov a delostrelcov.

Od Zbrojovky k DMD

Novodobej histórii vývoja a výroby delostreleckých systémov na Slovensku predchádza rok 1928, keď vtedajšie Ministerstvo národnej obrany bývalej Československej republiky prišlo s návrhom vybudovať na území súčasnej SR závod na výrobu zbrojárskej techniky. Nebezpečenstvo nacizmu zvyšovalo tlak na jeho výstavbu a v roku 1937 vznikol v Dubnici nad Váhom špecializovaný závod na výrobu delostreleckých zbraní. Patril koncernu Škoda Plzeň. Počas druhej svetovej vojny bol pod kontrolou spoločnosti Hermann Göring Waffenwerke, c. o. Po bombardovaní

V roku 1661 vznikol v Bratislave Cech puškárov

pozná do detailov. Keď sa ho pýta-
me, v čom je lepšia oproti svojej pred-
chodkyni, so zaujatím a so zmyslom
pre detail by vedel odpovedať desiatky
minút. Začína napríklad tým, že v no-
vom zbraňovom systéme je inštalovaný
najmodernejší systém riadenia paľby
s inercionálnym navigačným systémom,
ktorý nie je závislý od satelitného pri-
pojenia. Opiera sa o meranie viacerých
fyzikálnych veličín a pohybu Zeme. „Po-
čítač dokáže matematickými výpočtami
určiť polohu, kde sa systém nachádza,
v presnosti plus-mínus 20 metrov, čo
je veľmi dobrý výsledok. Pravdaže, dá
sa pripojiť na GPS, vtedy je presnosť
päť metrov, ale je dobré byť od tohto
systému v prípade potreby nezávislý.“
Riaditeľ ďalej hovorí napríklad o me-
raní úsťovej rýchlosti strely. Načo je to
dobré? „Mohlo by sa zdať, že rýchlosť
strely pri opustení hlavne je štandardná,
ale nie je to celkom tak. Závisí totiž nie-
len od samotnej prachovej náplne, ale
aj od jej teploty, ďalej závisí od vlhkosti
vzduchu, vonkajšej teploty, nadmorskej
výšky či opotrebenia hlavne. Sú to všet-
ko na prvý pohľad detaily, ale ich súčet
môže ovplyvniť presnosť zásahu. Preto
po odmeraní skutočnej úsťovej rýchlosti
prvej strely dochádza v zlomku sekundy
k okamžitému výpočtu korekcie miere-
nia a nasledujúca rana je už korigovaná
aktuálnym stavom prostredia a systé-
mu.“ Samozrejmosťou je využívanie
digitálnych máp, vďaka čomu operátor
dokáže pripraviť systém streľby v po-
žadovaných parametroch. Pre ochranu
posádky sa zvýšila balistická odolnosť
voči účinkom ručných zbraní, zlepšila
sa protimínová odolnosť, nainštalované
je najmodernejšie filtroventilačné zaria-
denie proti účinkom chemických a bio-
logických zbraní. Systém je vybavený

moderným protipožiarnym zariadením,
systémom detekcie ožiarenia laserom,
zbraň je plne kompatibilná s nadrade-
ným systémom riadenia a velenia, čo
napríklad umožňuje veliteľovi batérie
či oddielu sofistikované riadenie celej
operácie podľa jej charakteru.

„Zuzana 2 je primárne určená na ne-
priamu streľbu, veď jej dostrel je vyše
40 kilometrov. No ako jeden z miníma
podobných zbraňových systémov veľmi
dobře zvláda aj priamu streľbu, teda na
ciele, ktoré sú pre osádku viditeľné,“ po-
rovnáva Roman Ušiak. Pripomeňme, že
na priamu pozemnú streľbu sú určené
najmä útočné zbraňové systémy, pred-
všetkým tanky. „Zuzana 2 je na priamu
streľbu vybavená termovíznym aj lase-
rovým zameriavačom, je schopná dete-
govať cieľ vo dne i v noci a eliminovať
týmto typom streľby cieľe až do vzdiale-
nosti 2,5 kilometra.“

Na 80 percent vyrobená doma

„Finalizátorom Zuzany 2 je Konštrukta –
Defence, naším podielom je okrem vývo-
ja záverečná montáž výrobku, integrácia
elektrických a hydraulických systémov,
kompletné oživenie, nastavenie a finálne
skúšky,“ vyratáva Roman Ušiak. Subdo-
dávatelom pre zbraňovú časť je ZTS Špe-
ciál a dodávateľom munície je ZVS hol-
ding, všetko sesterské firmy pôsobiace
v rámci organizačnej štruktúry akciovkej
spoločnosti DMD Group v Dubnici nad
Váhom, ktorej zriaďovateľom je rezort
obrany. Niekoľko ďalších podnikov sa
v menšom objeme podieľa napríklad na
dodávke kabeláže či hydraulických prv-
kov. Celkový pomer domácich producen-
tov a zahraničných dodávateľov šéf Kon-
štrukty definuje percentami 80 : 20.

Zavedeniu do výzbroje OS SR predchá-
dzali náročné vojskové skúšky a Roman

Ušiak za asistenciu ďakuje tak vojakom,
ako aj pracovníkom VTSÚ Záhorie. Nie
všetky skúšky však prebiehali tam. „Na-
príklad so strelou s prídavným raketo-
vým pohonom sme dosiahli vzdialenosť
až 51,5 kilometra. Keďže Záhorie je limi-
tované 40 kilometrami, museli sme vy-
cestovať do zahraničia.“

Zuzana 2 má za sebou nielen klasické
vojskové skúšky, ale v rokoch 2010 až

spojeneckým letectvom v roku 1944 bol takmer zničený. Po
vojne produkoval najskôr zbrane na báze sovietskych li-
cencií, napríklad kanóny pre tanky T-34, T-54 a T-55, neskôr
protitankové kanóny, mínometry, kanóny pre BVP či proti-
lietadlové kanóny atď. Rozvoj sa spomalil koncom
80. rokov v súvislosti s koncom studenej vojny.

Paralelne v roku 1953 bol založený národný podnik
Konštrukta Trenčín. Jeho základným poslaním bol vývoj
muničných a zbraňových systémov pre čs. obranný priemy-
sel. V roku 1957 bola vybudovaná prevádzka špeciálneho
skúšobníctva Lieskovec a postupne sa vytvorili vývojové
pracoviská v Prahe a v Brne, čím sa Konštrukta stala jednou
z najväčších výskumno-vývojových organizácií v bývalej
federácii. Po nástupe konverzie špeciálnej výroby, najmä
po kolapse komunistických režimov, bola firma okrem iné-
ho nútená vzdať sa detašovaných pracovísk. Po rozčlenení
spoločnosti na dva nezávislé subjekty, Konštrukta – Indus-
try a Konštrukta – Defence, a. s., jej druhá časť pokračuje
ako akciová spoločnosť štátneho holdingu DMD v programe
vývoja zbraní a munície. Je v zriaďovateľskej pôsobnosti
rezortu obrany.

Od Dany k Zuzane

Prvým sériovo vyrábaným samohybným delostreleckým
kolesovým systémom vo svete sa stala DANA (delo auto-
mobilové, nabíjané automaticky), na ktorú Konštrukta
spracovala predbežný projekt už v roku 1969. V roku 1972

2012 bol systém na tendrových skúškach v Indii, kde absolvoval preskúšanie v extrémne náročných klimatických podmienkach. „Naším súperom bola až do konca spoločnosť Rheinmetall s ich 155-milimetrovým systémom, no po úspešnom absolvovaní celého priebehu skúšok sa napokon indická armáda rozhodla nepokračovať v tendri. Bola to škoda, hoci aj veľká skúsenosť.“

Termíny

Harmonogram dodávok 25 samohybných delostreleckých húfníc Zuzana 2 je rozdelený na niekoľko etáp. „V tej prvej dodáme štyri kusy do júna 2020. Ďalších päť systémov do konca roka 2020, do konca 2021 ich bude osem a ostatných osem do konca roka 2022.“ A čo opravy? „Tým, že Konštrukta rozšírila svoje schopnosti aj na servisnú činnosť, je pod

jednou strechou možné zabezpečiť kompletný životný cyklus od vývoja a výroby až po servis celého systému.“

Porovnania

Prečo patrí Zuzana 2 v porovnaní s inými výrobkami v rovnakom segmente k svetovej špičke? Dá sa o tom veľa prečítať v odborných médiách, ale napriek výhode „domáceho prostredia“ sa na to pý-

Bojové vozidlo pechoty BVP-M

vyrobili prvý prototyp. Dovedna sa tohto, na vtedajšie časy unikátneho 152 mm dela namontovaného na nákladnom automobile Tatra T815 8x8, vyrobilo približne 750 kusov. Bolo distribuované do viacerých krajín vrátane vtedajšieho Sovietskeho zväzu, čo je ďalší unikát.

Nasledujúcim vývojovým stupňom bola 152 mm samohybná kolesová húfnica Ondava, ktorej vývoj sa začal koncom osemdesiatych rokov minulého storočia a skončil sa Nežnou revolúciou a rozdelením čs. federácie. Technické skúsenosti z tohto projektu sa preniesli do projektu 155 mm samohybnej kolesovej húfnice Zuzana. Vďaka kalibru už mohla využívať štandardizovanú muníciu NATO a vojskové skúšky absolvovala v roku 1997. Bola zavedená do Ozbrojených síl SR a do jednej členskej krajiny EÚ v celkovom počte 28 kusov. Vyvíjal sa tiež bojový komplet na podvozku tanku T-72, označený ako Himalaya. Samohybné kanónové húfnice Eva a Diana zatiaľ zostali iba pri výrobe prototypov. Nová verzia delostreleckého systému Zuzana 2 absolvovala prvé skúšky v roku 2009.

Medzi aktuálne projekty podniku dnes patria zbraňové systémy Zuzana 2, Diana a Eva, delostrelecký systém vedenia a riadenia strelby DELOSYS, 81 mm, 98 mm a 120 mm mínometné systémy, bojové prieskumné vozidlo BPšVI – ISTAR a bojové vozidlo pechoty BVP-M, ale tiež projekt zabezpečenia pozemného prieskumu záujmových oblastí prostredníctvom vzájomného prepojenia vzdušného a pozemného segmentu NATO AGS.

tame aj generálneho riaditeľa R. Ušiaka. „V našej kategórii sa Zuzana 2 dá porovnávať s juhoafrickou samohybnou húfnicou Denel G6, no tá bola vyvinutá už pred štvrtstoročím. Potom je tu kategória samohybných húfníc pásových, kde by sme mali spomenúť nemeckú Panzerhaubitze 2000 a tiež juhokórejskú K9 Thunder. Vzápätí môžeme pokračovať trochu inou kategóriou, ktorou sú vezené húfnice, kde však nie je chránená obsluha dela, ktorá ho obsluhuje zvonku. Sem patrí najmä francúzsky Caesar. Možno spomenúť aj srbský systém Nora B-52 a niektoré ďalšie,“ vyratúva riaditeľ, ktorý však skôr vymenúva, ako porovnáva. Za tým, že ich produkt patrí k najlepším na svete, si však stojí.

A prečo si jednoducho nekúpiť húfnice zo zahraničia? „Áno, je aj taká možnosť. Odpadnú starosti s vývojom aj výrobou, zároveň nebudeme potrebovať špičkových konštruktérov, nemusíme spolupracovať s vysokými školami a vzdelávať technických odborníkov, zručných strojárskych robotníkov pošleme za brány fabriky...“ poznamená na okraj. Potom už vážne odpovedá z iného konca: „Ide o špičkový výrobok nielen zbrojárskeho, ale aj strojárského priemyslu. Ak si Slovensko zachová schopnosť vyrábať takéto sofistikované celky, je to nielen výborná základňa pre modernizáciu vlastnej armády, ale svedčí to o našej vyspelosti, na čo sa zároveň viažu školy, ďalšie vývojové pracoviská,

zamestnanosť a podobne. No nielen to. Niektoré krajiny nechcú nakupovať podobné systémy samotné, ale majú záujem o transfer výrobných technológií. To znamená, že si chcú zachovať výrobnú schopnosť na vlastnom území, pretože v prípade akéhokoľvek konfliktu prichádza k problémom s dodávkou náhradných dielcov, servisom a celkovým zabezpečením týchto systémov. Samozrejme, naša krajina kooperuje v rámci NATO, to sa týka aj Zuzany 2, ale zo strategického hľadiska je mimoriadne dôležitá aj lokálna výroba.“

Tému zostavil: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Konštrukta – Defence, VTSÚ Záhorie a autor

Obstojí aj v medzinárodnom prostredí

O prezbrojení na Zuzany 2 sa rozprávame s plukovníkom Pavlom Barančíkom, koordinátorom palebnej podpory a náčelníkom delostrelectva z Generálneho štábu OS SR.

Kolko starších samohybných kanónových húfníc (ShKH) Zuzana 2000 slúži v našich ozbrojených silách a kde sú dislokované?
V súčasnosti je zavedených šestnásť kusov. Vo výzbroji sú od rokov 1999 – 2000 a dislokované sú v posádke Michalovce v samohybnom delostreleckom oddiele.

Do ktorých jednotiek by mali byť dislokované Zuzany 2?

Ich plánovaná dislokácia je tiež v michalovskom delostreleckom oddiele, kde budú postupne nahradzovať ShKH Zuzana 2000. Tento zbraňový systém bude určený aj na naplnenie požiadaviek na ciele spôsobilostí NATO (ťažká mechanizovaná brigáda CS 2017).

Aké najvýraznejšie zmeny oproti staršej verzii od nich delostrelci očakávajú?

Je toho viac, spomenúť môžeme napríklad novú 52-kalibrovú hlavňu, pričom Zuzana 2000 mala 45-kalibrovú. Nová dĺžka hlavne je kompatibilná so samohybnými delostreleckými systémami krajín NATO, čo umožňuje komplexné, plnohodnotné použitie a zameniteľnosť munície počas plnenia úloh v medzinárodnom prostredí bez nevyhnutnosti ďalších konštrukčných a hardvérových úprav. To všetko znižuje náročnosť na logistické zabezpečenie vyčleňovaného kontingentu. Spomenúť možno vysokú presnosť v celi aj pri použití konvenčnej munície. Nový palubný riadia-

ZUZANA 2

samohybná kanónová húfnica

Charakteristika zbrane

Dĺžka: 14 200 mm

Šírka: 3 100 mm

Výška: 3 520 mm

Predný/zadný nájazdový uhol: $30 \pm 5^\circ / 25 \pm 5^\circ$

Bojová hmotnosť: 32 400 kg

Rýchlosť: 90 max. cesty I. a II. triedy, 20 – 30 km/hod závislá od terénu

Spotreba paliva pri 70 km/hod: 65 l/100 km

Dojazd pri zákl. spotrebe: min. dojazd 500 km na asfaltovej ceste

Stúpavosť: 60 %

Schopnosť prekonať šírku zákopu: 2 100 mm

Schopnosť prekonať zvislú prekážku: 600 mm

Obsluha: 4

Zaujatie palebnej pozície: do 2 minút

Opustenie palebnej pozície: do 1 minúty

Námer: od $-3,5^\circ$ do $+75^\circ$ pri odmere $\pm 60^\circ$

Odmer: pri streľbe $\pm 60^\circ$

Odmer otáčania veže: 360°

Max. dostrel: min. 40,6 km so strelou 155 mm OFd M3DV

Mínimálny dostrel: 5 km

Vezená munícia: 40 rán

Kadencia streľby: až 13 rán do troch minút (automatický režim)
2 rany za minútu (ručný režim)
možnosť salvového režimu paľby

Kaliber hlavne: 155 mm

Dĺžka hlavne: 52 kalibrov (8 200 mm)

Ústňová rýchlosť strely: 945 m/s (strela L15A1/A, 6 modulov)

Zamierenie na nepriamu streľbu: SRP

Zameriavanie na priamu streľbu: zameriavací kontajner na priamu
streľbu (denné a nočné videnie)

Pomocná výzbroj: protiletadlový guľomet a RPG-75

Motor: Tatra 3B-928, 12 667 dm³

Prevodovka: 14 stupňov vpred, dva vzad

Náprava: výkyvná, nezávislé zavesenie kolies

Počet náprav: 4

Brodenie: do 1,2 m (bez prípravy, podľa STANAG 2805)

Teplotný rozsah nasadenia: od -32 do $+49^\circ\text{C}$

ci systém je odolný voči vonkajšiemu rušeniu, systémová integrácia projektu DELOSYS zabezpečí plnohodnotné velenie a riadenie prostriedkov palebnej podpory vrátane jednotných NATO hlásení. Hardvérové vybavenie palubného riadiaceho systému umožňuje bezproblémový prechod na novšie operačné systémy (WIN10) a v prípade potreby inštaláciu nových softvérových produktov v nadväznosti na vývoj munície či prachových náplní. Bolo by toho ešte viac, spomeňme napríklad aj efektívnejšie a účinnejšie systémy pri ochrane osádky pred zbraňami hromadného ničenia či signalizáciu pri ožiarení vozidla zameriavacím lúčom protivníka s možnosťou adekvátnej obrany. Dokáže tiež plniť základnú taktickú delostreleckú požiadavku týchto čias, ktorá spočíva v slovnom spojení vystreľ a uteč (shoot and scoot). Príprava na streľbu totiž trvá necelé dve minúty. Jednoducho, ShKH Zuzana 2 nesie v sebe kumšt a šikovnosť slovenských konštruktérov a vývojárov.

Ako bude prebiehať výcvik osádok?

Prebiehať bude v dvoch rovinách. Súčasťou prvej je príprava špecialistov a inštruktorov, ktorú zabezpečí výrobca.

Pôjde o kurz inštruktorov výcviku zbraňového systému Zuzana 2, druhým bude kurz inštruktorov dielenských špecialistov a tretím kurz inštruktorov administrátorov. Dĺžka bude podľa náročnosti 10 až 35 dní. Odborný výcvik špecialistov potom zabezpečí Základňa výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin. Ďalší výcvik bude realizovaný priamo v útvere, a to v posádkových cvičiskách Biela Hora či UVZ Veľké Ozorovce, alebo na trenažéri v učebni. Ostré streľby ako vyvrcholenie etapy výcviku batérie vykonávajú delostrelci v Centre výcviku Lešť či vo VTSÚ Záhorie, ale v prípade Zuzany 2 je to ešte hudba budúcnosti.

Aké materiálne zázemie treba vytvoriť pre nový zbraňový systém?

Pôjde najmä o nové garážové priestory so zvýšenými nárokmi na fyzickú a objektovú bezpečnosť a ďalšiu infraštruktúru výcvikovej základne. Chceme vybudovať aj nové trenažéry výcviku. Samozrejme, súčasťou tohto procesu sú aj nové služobné pomôcky a predpisy spojené s výcvikom obslúh a prípravou inštruktorov výcviku, ako aj s ošetrovaním a skladovaním zbraňového systému.

Zo stíhača bombardér

Dve desaťročia bol stroj Suchoj Su-7 základom sovietskeho frontového letectva. Jeho ďalším vývojom vznikli lietadlá Su-17 a ich exportné verzie Su-22, ktoré slúžili aj na Slovensku.

Su-7 sa nerodil ľahko. Jeho konštruktér musel najprv prekonať obdobie Stalinovej nemilosti. Potom začal vyvíjať stroj ako stíhacie lietadlo, ktoré však nebolo príliš úspešné. Zásahom do čierneho bola až jeho premena na bojové lietadlo.

Konštruktér Pavel Suchoj sa narodil v roku 1895. Pracovať začínal pod vedením Andreja Tupoleva. Koncom tridsiatych rokov minulého storočia sa osamostatnil, navrhol ľahký bombardér Su-2

a v roku 1939 založil vlastnú konštrukčnú kanceláriu OKB Suchoj. Po vojne začal s vývojom prúdových lietadiel, no v roku 1949 upadol do Stalinovej nemilosti. Mal šťastie, že sovietsky vodca už nebol v takej forme ako kedysi a neposlal ho do gulagu či na popravisko. Takto musel iba zavrieť svoju kanceláriu a vrátiť sa do Tupolevovho tímu.

Až po Stalinovej smrti v roku 1953 mohla OKB Suchoj vzniknúť znova. Vzápätí začala pracovať na vývoji nového taktic-

kého stíhacieho lietadla so šípovými krídlami. Lietadlo malo byť určené na vybojovanie vzdušnej nadvlády nad frontovou líniov. Prototyp S-1 používal nový motor Ljulka AL-7 a mal niekoľko technických prvenstiev. Bolo to prvé sovietske lietadlo, ktoré používalo celopohyblivé, tzv. plávajúce vodorovné chvostové plochy, a malo tiež pohyblivý kužeľ v nasávacom otvore, ktorý upravoval prúdenie vzduchu pri nadzvukových rýchlostiach. Prototyp absolvoval prvý let 7. septembra 1955 a v apríli 1956 stanovil sovietsky rýchlostný rekord 2 170 km/h. Výzbroj tvorili tri kanóny kalibru 37 mm a neriadené rakety kalibru 57 mm. Nový motor sa však ukázal ako oveľa spoľahlivý a prvý prototyp po roku testovania havaroval, pričom pilot zahynul. V stíhacej verzii postavili iba 132 Su-7, ktoré sa veľmi nerozšírili.

Frontový ťažný kôň

Budúcnosť Su-7 zachránilo veliteľstvo sovietskeho taktického letectva, ktoré v júli 1958 požiadalo OKB Suchoj o vývoj bojovej verzie Su-7. Stále totiž chýbala dostatočná náhrada za vyradené vrtnúľové stroje Iljušin Il-10. Nový prototyp S-22 bol upravený na operácie vo vysokých rýchlostiach v nízkych výškach. Do vzduchu sa dostal v marci 1959 a do služby ho zaradili v roku 1961 ako Su-7B.

Stroj mal klasickú konštrukciu s trupom rúrového tvaru. Krídlo s vysokou šípovosťou až 60 stupňov bolo umiestnené v strede trupu. Hlavnú výzbroj tvorili dva kanóny kalibru 30 mm v koreňoch krídel. Lietadlo malo štyri závesníky, dva pod trupom a dva pod krídlami. Mohli na nich byť umiestnené bomby do hmotnosti 500 kg na každom, neriadené rakety a neskôr aj prídavné nádrže. Su-7B totiž mal pomerne malý dolet. Nevýhodou bola aj nízka nosnosť munície a potreba dlhšej vzletovej dráhy.

Všetky tieto nedostatky sa konštruktéri snažili vyriešiť pri ďalších verziách. Tie dostali zosilnené krídlo s ďalším párom závesníkov či podvozok umožňujúci operácie z trávnatých plôch. Zdokonalené verzie niesli označenie Su-7BM a Su-7BKL. Na export sa vyrábala mierne zjednodušená verzia Su-7BMK. Existovalo aj niekoľko cvičných dvojmiestnych variantov s označením Su-7U, UM a UMK.

Vydržal veľa

Spolu vyrobili 1 847 kusov, ktoré sa na takmer dve desaťročia stali základom sovietskeho frontového letectva. Stroj si síce vyžadoval dosť sily pri riadení, ale mal dobré letové vlastnosti a dosahoval vysokú rýchlosť nízko pri zemi. Mal tiež jednoduchú údržbu, preto ho obľubovali piloti aj pozemný personál.

Pomerne veľký počet, 691 kusov, vyrobili v ZSSR na export. Najväčším odberateľom bolo egyptské letectvo, ktoré postupne dostalo 185 strojov. Prvá dodávka 14 kusov bola zničená počas šesťdňovej vojny v roku 1967. Ďalšie stroje sa zúčastnili na pokračujúcich stretnutiach vrátane jomkipurskej vojny v roku 1973, počas ktorej útočili na izraelské pozemné jednotky. Tie, ktoré prežili boje, vyradili v osemdesiatych rokoch.

Druhým najväčším používateľom bola India. Tá dostala 140 kusov, ktorými vy-

Su-7BKL

Dĺžka: 16,8 m
Rozpätie: 9,3 m
Hmotnosť prázdneho lietadla: 9 t
Max. vzletová hmotnosť: 15 t
Rýchlosť pri zemi: 1 150 km/h
Max. rýchlosť vo výške: 2 150 km/h
Dolet: 1 650 km
Dostup: 17 600 m
Výzbroj: 2 × kanón 30 mm, 2 000 kg výzbroje na 6 závesníkoch

zbrojila šesť perutí. Veľmi intenzívne ich nasadila v roku 1971 vo vojne s Pakistanom. Tá trvala trinásť dní, počas ktorých indické Su-7 podnikli až 1 500 bojových letov! Počas vrcholiacich bojových operácií indickí piloti absolvovali až šesť letov denne. Stratených bolo štrnásť Su-7, väčšinou v dôsledku zásahov protivzdušnej obrany. Vojna s Pakistanom ukázala aj veľkú odolnosť Su-7. Mnoho strojov sa totiž dokázalo vrátiť na základňu aj napriek vážnym poškodeniam.

Menšie počty Su-7 používali aj Poľsko, Sýria, Irak, Alžírsko, Afganistan a Severná Kórea.

Dva československé pluky

Su-7 slúžil aj v československom letectve. V rokoch 1964 až 1989 sme používali 104 kusov troch verzií – jednomiestne Su-7BM a Su-7BKL a dvojmiestne Su-7U. Priamo zo ZSSR dodali 102 kusov, ďalšie dva prišli neskôr ako náhrada za stroje zničené v zahraničí. Spolu naše letectvo pri haváriách stratilo 28 kusov Su-7.

Pri vstupe do služby nahradili stíhacie bombardéry MiG-15SB. Spočiatku lietali vo farbe kovu, neskôr dostávali viacfarebnú kamufláž. Dlhoboli Su-7 prísne utajované. Boli totiž schopné niesť aj jadrové zbrane. V tom prípade sa atómová bomba umiestňovala na jeden špeciálny závesník pod trupom.

Používali ich dva stíhacie bombardovacie pluky v Čáslavi a v Náměšti nad Oslavou. V tom prvom ich v roku 1984 vystriedali stíhacie MiG-23BN a v tom druhom ich v roku 1989 nahradili Su-22.

Z dvoch našich strojov stratených v zahraničí bol jeden omylom zostrelený poľským stíhacím lietadlom MiG-21 pri nočnom cvičení v roku 1970. Pilot, poručík František Kružák, sa katapultoval. V roku 1980 bol pri oprave v ZSSR zničený ďalší náš stroj – aj za ten nám dodali náhradu. Práve tento náhradný kus uskutočnil 17. januára 1990 posledný let Su-7 nad územím Československa.

Text: Miroslav Barič

Little Bird pre Thajsko

A H-6i je najnovšou exportnou verziou malého bojového a prieskumného vrtuľníka Boeing AH-6 Little Bird. Po Jordánsku a Saudskej Arábii sa jeho tretím používateľom stane Thajsko, ktoré objednalo osem kusov. Stroj má obvyčajne dvojčlennú posádku, ale v prípade potreby uvezie ďalšie tri osoby. Hmotnosť prázdneho vrtuľníka je 700 kg a unesie 900 kg náklad. Maximálna rýchlosť je 280 km/h a dolet 430 km. Výzbroj

nesie na dvoch malých pomocných krídlach. Tvoria ju guľomety kalibru 7,62 mm alebo 12,7 mm, raketnice pre 70 mm neriadené rakety Hydra alebo ich navádzané verzie APKWS, prípadne ťažšie riadené strely Hellfire. Thajsko okrem vrtuľníkov kupuje 50 rakiet Hellfire, 200 kusov APKWS a 500 rakiet Hydra. S nasadením Little Birdov sa počíta najmä proti pašerákovi drog a teroristom v pohraničných regiónoch.

Foto: Boeing

Americký robotický tank

Firma Textron vyrobila ďalšiu verziu svojho rýchleho pásového vozidla. Ripsaw M5 je robotický tank bez posádky, ktorý môže plniť viacero úloh. Môže chrániť konvoje či základne, podnikáť hliadkové a prieskumné misie či zneškodňovať nálože. Mohol by tiež sprevádzať obrnené vozidlá s ľudskou posádkou a zvyšovať ich operačné schopnosti. Na bojové účely nesie vežu s 30 mm kanónom Bushmaster. Na boj s inými cieľmi možno vežu nahradiť odpaľovacím zariadením striel Javelin či dokonca protiletadlových rakiet. Na pozorovacie účely nesie sériu senzorov, ktoré dodala firma FLIR Systems. Tá dodala aj pyrotechnického robota, ktorého má Ripsaw M5 na palube. Môže ho nasadiť v prípade, keď treba pomocou ramena preskúmať podozrivé predmety, ktoré by mohli byť náložami. Okrem pozemného robota nesie Ripsaw M5 aj lietajúci dron na pozorovanie okolia zo vzduchu.

Foto: FLIR Systems

Munícia za miliardu

Maroko objednalo v USA navádzané bomby a rakety za miliardu dolárov. Približne 23 percent tejto objednávky tvorí munícia pre 48 stíhacích lietadiel F-16. Maroko dostalo prvé lietadlá tohto typu v roku 2011 a nedávno objednalo 25 ďalších. Väčšinu objednávky však tvoria protitankové riadené strely TOW. Maroko objednalo 400 odpaľovacích zariadení a 2 400 rakiet v cene približne 100 000 dolárov za kus. Rakety TOW sa objavili v 70. rokoch a boli navádzané po drôte. Maroko však kupuje verziu TOW 2A s bezdrôtovým navádzaním. Najnovšia verzia strely má hmotnosť 22,7 kg, z toho bojová hlavica tvorí 6,2 kg a dokáže prekonať aj reaktívny pancier.

Foto: US Army

Srbsko má čínske drony

Prvým európskym zákazníkom pre ozbrojené čínske drony sa stalo Srbsko. Objednalo deväť strojov Wing Loong I s opciou na 15 ďalších. Bezpilotné lietadlo je rozmermi i určením podobné americkým strojom Predator. Má dlhý dolet a môže niesť viacero senzorov vrátane radaru a vežičky s infračervenou kamerou. Na odhalené ciele môže aj zaútočiť, nosnosť zbraní je 200 kg. Wing Loong nesie čínske rakety zem-vzduch alebo 50-kilogramové laserom navádzané bomby. Okrem Srbska stroje nakúpilo osem afrických a ázijských krajín. Dve ich už použili aj bojovo – Egypt proti teroristom na Sinaji a Spojené arabské emiráty vo vojne v Jemene.

Wing Loong I

dĺžka: 9 m

rozpätie: 14 m

prázdna hmotnosť: 1,1 t

max. rýchlosť: 280 km/h

dolet: 4 000 km

dostup: 5 000 m

vytrvalosť: 20 h

Rusko dokončí opravy krížnika

Ešte v roku 2006 sa ruské námorníctvo rozhodlo modernizovať krížnik Admiral Nachimov patriaci do triedy Kirov. Práce sa však viackrát prerušovali a až v roku 2015 bolo dokončené odstraňovanie starého vybavenia lode. Dokonca sa špekulovalo, že krížnik úplne vyradia. Námorníctvo však modernizáciu opäť obnovilo a ráta s návratom do služby v roku 2022. Práce sú hotové na 50 percent. Po novom má loď niesť nadzvukové protilodné strely P-800 a námornú verziu protiletadlových rakiet S-400. Triedu atómových raketových krížnikov Kirov tvorili pôvodne štyri lode postavené na prelome 70. a 80. rokov. Svojím výtlakom 28 000 ton a dĺžkou 252 metrov sa vyrovnávajú bojovým lodiam z druhej svetovej vojny. Najstaršie lode Kirov a Frunze (na snímke) už vyradili a čaká ich zošrotovanie. Najmladší Peter Veľký je aktuálne vlajkovou loďou ruského námorníctva. Potom, čo sa vráti Admiral Nachimov do služby, pôjde do lodeníc na trojročnú generálnu opravu aj on.

Foto: US Navy

Text: Miroslav Barič

Estónsko kupuje ďalšie húfnice K9

Estónsko objednalo ďalších šesť samohybných húfníc K9. Už v roku 2018 objednalo 12 kusov tejto juhokórejskej zbrane na pásovom podvozku. Dodať ich majú v roku 2020. Medzitým však Estónsko ušetrilo peniaze na iných programoch a mohlo preto rozšíriť svoju objednávku húfníc. Pôvodných 12 kusov stálo 50 miliónov dolárov a v sume bol zahrnutý aj výcvik

a logistická podpora. Dodatočných šesť bude stáť 22 miliónov dolárov. V Európe ich kupujú ešte Fínsko a Nórsko, Poľsko kúpilo iba podvozky pre svoje vlastné veže. Najväčším používateľom je, samozrejme, Južná Kórea. K9 má hmotnosť 47 ton. Vo veži má húfnicu kalibru 155 mm s dĺžkou hlavne 52-násobku kalibra. Posádku tvorí päť vojakov.

Slovensko si stojí za svojimi záväzkami

V Londýne sa pri príležitosti 70. výročia Severoatlantickej aliancie stretli ministri obrany, zahraničných vecí a prezidenti členských štátov NATO.

Slovensko si stojí za svojimi záväzkami z predchádzajúcich summitov, a preto pokračuje v úsilí postupne zvyšovať výdavky na obranu na úroveň dvoch percent HDP do roka 2024. Po stretnutí lídrov NATO v Londýne to 4. decembra uviedol minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš.

Spojení v tejto súvislosti ocenili zdvojnásobenie výdavkov Slovenska na modernizáciu ozbrojených síl. „Kolektívna obrana závisí nielen od solidarity a jednoty, ale tiež od pripravenosti každého člena na individuálnu obranu. Preto som rád, že v prípade Slovenska sa môžeme pochváliť reálnymi výsledkami v budovaní moderných a pripravených, ako aj reakcijschopných ozbrojených síl,“ konštatoval minister Gajdoš.

Dôležitou témou rokovaní v Londýne bola aj podpora partnerov Aliancie pri budovaní stabilného bezpečnostného prostredia, najmä s dôrazom na Afganistan, kde v súčasnosti v rámci misie Resolute Support pôsobí aj 51 slovenských profesionálnych vojakov. Lídri sa tiež zhodli, že NATO je vhodnou platformou na diskusiu o nových technológiách, osobitne v súvislosti so sieťami piatej generácie (5G).

Hlavy štátov a vlád členských krajín NATO spolu s ministrami obrany a zahraničných vecí počas stretnutia diskutovali aj o adaptácii Aliancie na nové hrozby a výzvy v meniacom sa bezpečnostnom prostredí. Zároveň potvrdili vesmírny priestor ako operačnú doménu, pričom zdôraznili, že NATO nemá záujem o jej militarizáciu.

Na stretnutie lídrov NATO, ktoré sa v Londýne konalo pri príležitosti 70. výročia vzniku Severoatlantickej aliancie, bolo po prvýkrát pozvané aj Severné Macedónsko.

(KOD)

Foto: NATO, TASR

Minister obrany Peter Gajdoš vyhlásil 23. ročník ankety

Adeptov na ocenenie v kategóriách
**Záchrana života, Pomoc verejnosti
a Priateľ armády za rok 2019**

môže nominovať KAŽDÝ

do 28. februára 2020

písomne na adrese

**Ministerstvo obrany SR, kancelária ministra
obransy, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava**

(na obálku treba uviesť „Čin roka“)

alebo mailom na adrese

cinroka@mod.gov.sk

*Piatí vyžrebovaní účastníci ankety
budú pozvaní na slávnostné vyhodnotenie.*

ČO ROBIŤ NA MIESTE UDALOSTI

- Snažte sa prekonať čo najrýchlejšie prvotný šok.
- Neodkladne kontaktujte operačného dozorného Vojenskej polície a postupujte podľa jeho pokynov.
- Nevstupujte na miesto činu s výnimkou poskytnutia prvej pomoci.
- Vykonajte opatrenia na zabránenie vzniku ďalšieho nebezpečenstva (únik vody, požiar a pod.).
- Počkajte na príchod Vojenskej polície.
- Ak ste videli páchateľa, resp. páchateľov, pokúste sa zapamätať si čo najviac údajov (pohlavie, vek, výška, fyzické zvláštnosti, oblečenie a pod.).

Parlament schválil novelu

Plénium Národnej rady SR schválilo 27. novembra novelu zákona o Ozbrojených silách SR. Jej cieľom je rozšíriť účely vysielania profesionálnych vojakov v súvislosti s plnením záväzkov vyplývajúcich pre Slovenskú republiku z medzinárodných zmlúv, ktorými je viazaná. Nová právna úprava bude účinná od 1. februára 2020.

Schválená novela zákona reflektuje poznatky rezortu obrany z aplikačnej praxe, dynamicky sa meniace bezpečnostné prostredie, ako aj rôznorodosť úloh plnených Ozbrojenými silami SR.

Nová právna úprava zároveň spresňuje úlohy, použitie a riadenie ozbrojených síl, ako aj pôsobnosť vlády SR a Ministerstva obrany SR pri riadení ozbrojených síl, a to v súlade s už schválenou novelou zákona o obrane Slovenskej republiky.

Dohliadali na poriadok

Na verejný poriadok a bezpečnosť v Bratislave dohliadali v predvianočnom období a počas sviatkov v zmiešaných bezpečnostných hliadkach spolu s príslušníkmi Policajného zboru SR aj profesionálni vojaci. Celkovo ich na tejto činnosti participovalo 270.

Príslušníci protiletadlovej raketovej brigády v Nitre a dopravného krídla Kuchyňa boli súčasťou hliadok PZ SR už od 22. novembra. Na ochrane verejného poriadku, života, zdravia a majetku, ako aj boji proti terorizmu a organizovanému zločinu v uliciach Bratislavy sa podieľali do 1. januára 2020.

Vyčlenenie profesionálnych vojakov vyplynulo z požiadavky Policajného zboru SR a uznesenia vlády zo 6. novembra 2019, dôvodom bola aktuálna bezpečnostná situácia.

Foto: Jakub Neubauer

- Predseda vlády SR Peter Pellegrini 13. novembra navštívil slovenských vojakov pôsobiacich vo vojenskej operácii UNFICYP na Cypre. V sprievode vojenskej veliteľky operácie Cheryl Pearceovej, zástupcu náčelníka generálneho štábu generálmajora Josefa Pokorného a veliteľa Slovconu podplukovníka Rudolfa Rusnáka si uctil pamiatku zosnulých vojakov položením vencov pri pamätníkoch. Na slávnostnom nástupe poďakoval vojakom za ich úsilie a prácu a odovzdal pozdravy z rodnej krajiny.

- V deň päťdesiateho výročia tragickej smrti pilota pplk. Františka Maxa 20. novembra sa na pozvanie veliteľa dopravného krídla Kuchyňa plk. Petra Prokopa v priestoroch Vojenského obvodu Záhorie zišli predstavitelia Vzdušných síl OS SR a AČR, bývalí veliteľia vzdušných síl, kolegovia a rodinní príslušníci.

- Zložením vojenskej prísahy a vyradením v Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin skončilo prípravu 208 nových profesionálnych vojakov, z toho 29 žien. Najlepším absolventom základného výcviku sa stala vojačka 1. stupňa Andrea Krišandová. Hlavný poddůstojník OS SR štábný nadrotmajster Marcel Kaniak ocenil pamätnou plaketou najlepšieho inštruktora nrtm. Martina Minka.

- Príslušníci veliteľstva vzdušných síl pod vedením generálmajora Ľubomíra Svobodu si 21. novembra slávnostným nástupom uctili udalosti z novembra 1989. Po nástupe zasadla vojenská rada. Generálmajor Svoboda na záver odovzdal príslušníkom velenia vzdušných síl pamätné medaily a pamätné listy k 75. výročiu SNP.

- Vojenské historické múzeum v Piešťanoch navštívil veľvyslanec Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Andy John Garth v sprievode vojenského pridelenca obrany plk. Davida Catmura. Riaditeľ VHM pplk. Milan Kubizniak ich oboznámil s históriou, prítomnosťou a ďalším smerovaním múzea.

- V súvislosti s tragickou dopravnou nehodou 13. novembra pri obci Nitrianske Hrnčiarovce minister obrany Peter Gajdoš nariadil náčelníkovi Generálneho štábu Ozbrojených síl SR preveriť pripravenosť pohotovostných jednotiek ozbrojených síl na prípadné nasadenie pri povodniach a odstraňovaní ich následkov. „Aby sme boli bezprostredne pripravení poskytnúť techniku, vojakov i materiál v prípade požiadaviek krízových štábov z jednotlivých regiónov,“ povedal.

- V priestoroch odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek sa uskutočnil špecializovaný kurz sebaobrany pre ženy policajtky. Zúčastnili sa na ňom vojenské policajtky z odboru policajného výkonu Bratislava, odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie aj príslušníčky Úradu na ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva vnútra SR.

- Príslušníci Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania v Martine v spolupráci s Národnou transfúznou stanicou v Martine a obväziskom základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania darovali krv. Dobrovoľný odber absolvovalo šesť príslušníkov stálego stavu a 66 čakateľov základného vojenského výcviku.

Pištole a granáty

Streľby z ručných zbraní a hádzanie ručných granátov absolvovali zložky martinského mechanizovaného práporu posledný novembrový týždeň na posádkovom cvičisku Sučany. Na prelome novembra a decembra streľby a hádzanie granátov precvičovali postupne všetky jednotky i štáb útvaru. „Venujeme tomu veľkú pozornosť, aby boli naši príslušníci pripravení. Počas nedávneho cvičenia Slovenský štít 2019 a nášho práporového cvičenia vyvedené jednotky absolvovali streľby z ručných zbraní. Na posádkovom cvičisku Sučany teraz so zameraním na pridelenú osobnú zbraň strieľajú všetky jednotky práporu,“ konštatoval veliteľ útvaru práporu podplukovník Rudolf Ďurník.

Pri výbuchu sa útočný ručný granát RG-4 trhá na množstvo malých črepín so smrtiacim účinkom v okruhu 5 až 10 metrov a so zraňujúcim účinkom až do okruhu 200 metrov. Hádzanie granátov riadil veliteľ rotý bojovej podpory kapitán Peter Lukáč. Podľa neho je to špecifické zamestnanie, pri ktorom najmä noví príslušníci rot, ktorých je asi pätina, musia prekonať strach. „Po teoretickej stránke sú dobre pripravení, ale predsa len pred svojím prvým granátom každý pociťuje určitý rešpekt. Prešli sme si tým všetci. Aj preto som rád, že sa nevyskytli žiadne väčšie problémy a všetci boli úspešní.“

Streľby z pištole riadil nadrotmajster Peter Šipoš. S výsledkami bol spokojný. Väčšina splnila i prekročila normu 90 bodov. Skúsenejší vojaci dosiahli najlepšie výsledky aj preto, lebo podaktorí sa streľbe venujú tiež vo voľnom čase. Menej skúsení noví vojaci ešte nemali správne držanie zbrane, chýbali im potrebné návyky, nevedeli pri streľbe rozložiť silu a nechali sa strhnúť k rýchlemu vystrieľaniu oboch zásobníkov. To sa nakoniec odrazilo na ich výsledkoch. Aj napriek tomu zamestnania v posádkovom cvičisku Sučany svoj účel splnili.

Text a foto: Jozef Žiak

11. mechanizovaný prápor Martin

Vznikol 1. mája 1995 v posádke Martin ako prápor rýchleho nasadenia (prRN). Bol prvým vojenským útvarom v Armáde Slovenskej republiky tvoreným výlučne vojakmi z povolania a v ďalšej službe, je zakladateľom profesionálnej tradície našich ozbrojených síl. V roku 1997 bolo príslušníkom prRN Martin ako jediným v podriadenosti pozemných síl priznané právo nosiť zelenú baretu.

V rámci transformácie Armády SR bol prRN Martin premenovaný na prápor okamžitej reakcie (prOR) Martin. V roku 2001 za dosiahnutie výborných výsledkov v plnení úloh doma i v zahraničí prezident SR zapožičal prOR Martin čestný názov Prápor okamžitej reakcie kapitána Jána Francisciho. Zároveň mu minister obrany SR priznal znak. V roku 2003 prezident SR zapožičal prOR Martin za výborné plnenie úloh bojovú zástavu.

Po transformácii Armády SR na Ozbrojené sily SR bol prOR 1. januára 2003 prepodriadený do podriadenosti Veliteľstva ľahkej brigády Topoľčany a v roku 2006 po jej premenovaní do podriadenosti 1. mechanizovanej brigády Topoľčany.

V rámci reformného procesu v Ozbrojených silách SR bol 1. októbra 2006 prOR premenovaný na 11. mechanizovaný prápor. V roku 2007 prezident SR zapožičal 11. mpr Martin historický názov Prápor okamžitej reakcie.

Znak 11. mpr Martin má tvar gotického štítu s čiernou bordúrou. Na zelenej ploche je strieborný cválajúci kôň, ktorý je tiež časťou erbu mesta Martin. Jazdecké jednotky boli predchodcami síl rýchleho a okamžitého nasadenia. V hlave znaku je na zelenej ploche striebornou farbou uvedený v skratke názov útvaru 11. mpr a miesto jeho dislokácie MARTIN.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Pod žezlom Mateja Korvína

Kráľ Matej so sprievodom prichádza do hradu v Huňade (dnes Hunedoara), ktorý bol dedičným rodinným sídlom Huňadyovcov

Viac ako tridsaťročné panovanie kráľa Mateja Korvína nebolo len idylickým obdobím. Bolo naplnené aj dlhými vojnami, počas ktorých Matej raz bránil, inokedy zasa upevňoval či rozširoval svoju moc, a to predovšetkým v cudzine. Ich dôsledky však zasiahli aj Slovensko.

Hneď po nástupe na trón roku 1458 sa usiloval zúčtovať s Jánom Jiskrom z Brandýsa a bratříkmi, ktorí sa opäť stali spojencami a vyčíňali v hornouhorských stoliciach. Hnutie bratříkov dosiahlo práve vtedy najväčší rozmach; ich počet sa zvýšil takmer na 20-tisíc mužov v 36 poľných táboroch, ale obsadených mali aj viacero hradov, pevností a pod ich kontrolou bolo nejedno mesto či mestečko v hornom Uhorsku, čiže na Slovensku.

Až roku 1462 sa Matejovi podarilo uzavrieť dohodu s Jiskrom a bratříckymi kapitánmi, keď im za odstúpenie dovtedy ovládaných miest a hradov vyplatil odškodné. Mnohí bratříci opustili Uhorsko a časť z nich vstúpila do Matejovho žoldnierskeho vojska. Nebol to však úplný koniec bratříckej éry, lebo ešte takmer päť rokov ich roztrúsené jednotky šarapatili v rôznych krajoch Slovenska. Definitívnu bodku za bratříckym dejstvom sa stala až bitka pri Veľkých Kostoľanoch začiatkom roka 1467, keď vojsko vedené samotným kráľom dobylo posledný bratřícky poľný tábor, ktorého veliteľom bol Ján Švehla, bývalý kapitán a zbeh z Matejovho žoldnierskeho vojska.

Po Čechoch útok Poliakov

Ďalšie bojové udalosti na Slovensku súvisia s vojnami kráľa Mateja proti západným a severným susedom Uhorského kráľovstva. Prvá fáza bojov uhorsko-českej vojny, ktorá vypukla na jar 1468, postihla aj územie západného Slovenska. Roku 1468 sa bojovalo zväčša na Morave, nasledujúci rok však české vojsko 2. no-

vembra 1469 v bitke pri Uherskom Brode porazilo vojsko kráľa Mateja a nečakane vtrhlo na Považie. Pravdepodobne vtedy české vojsko udrelo na Trnavu a spôsobilo mestu veľké škody. Česi rozváľali mestské hradby a napokon mesto vypálili.

Poľská vojenská výprava do Uhorska roku 1471 mala vojensky zlikvidovať panovanie Mateja Korvína. Poľský vojenský zásah mal však aj širšie pozadie, lebo bol súčasťou sprisahania uhorských veľmožov proti kráľovi Matejovi. Na čele sprisahania stál ostrihomský arcibiskup a súčasne hlavný kancelár Ján Vitéz zo Zredny a jeho synovec, päťkostolský biskup Ján z Čazmy, známy skôr pod literárnym menom Janus Pannonius.

Sprisahanie malo pomerne širokú základňu nielen v najvyšších kruhoch uhorskej spoločnosti, ale aj v šľachtických stoliciach, čoho dôkazom je skutočnosť, že iba deväť spomedzi všetkých 75 stolíc v Uhorsku stálo na Matejovej strane a uposlúchlo jeho príkaz zaplatiť dane. Vernosť kráľovi z prelátov zachovali len kaločský arcibiskup a vesprímsky biskup a zopár veľmožov na čele s palatínom Michalom Orságom, ktorý svoj postoj údajne odvodnil týmito slovami: „Kohokoľvek vidíš

Matej Korvín na kolorovanej rytine v Kronike Jána z Turca z roku 1488

korunovaného svätou korunou, nech by to bol aj vôl, uctievaj ho, považuj ho za svätého kráľa a váž si ho.“

Sprisahanci ponúkli uhorskú korunu poľskému kráľovičovi Kazimírovi Jagelovskému, synovi Kazimíra IV. Mladý kráľovič sa začiatkom októbra 1471 na čele približne 12-tisícového poľského vojska vypravil do Uhorska. Údolím Dunajca poľské vojsko preniklo na Slovensko a postupovalo do Šariša. Dňa 29. októbra sa Kazimírovo vojsko pod Šarišským hradom stretlo s uhorskými spojencami, ktorých viedli Rajnold (Rozgoň) z Rozhanoviec a páni z Perína. Ozbromená skupina z radov šarišských zemanov bola však len málo početná, takže kráľovič Kazimír upustil od obliehania Košíc a ne-

Poľský kráľ Kazimír IV. Jagelovský s manželkou Alžbetou Habsburskou a synom Kazimírom, ktorý roku 1471 vrhol s vojskom do Uhorska

smeroval ani na Budín. V okolí Košíc sa totiž na príkaz kráľa Mateja už sústredilo uhorské vojsko vedené sedmohradským vojvodom Mikulášom Čuporom, ktoré posilnili aj žoldnieri z východoslovenských miest. Kazimírovo vojsko sa nakrátko utáborilo pri Hatvane a cez Čerhátske pohorie prešlo do Ipelskej doliny, odkiaľ smerovalo na Nitru.

Nitra menila pánov

Brány Nitrianskeho hradu pred Poliakmi otvorili v novembri 1471 na príkaz biskupa Jána z Čazmy. Kazimír ďalej nepostupoval a usadil sa na hrade. Kráľ Matej medzitým s vojskom obľahol Ostrihom, čím znemož-

nil arcibiskupovi Jánovi Vitézovi spojiť sa s Kazimírom. Uhorský prímás bol tak donútený 19. decembra 1471 uzavrieť s kráľom Matejom dohodu, v ktorej sa zaviazal, že prispeje k dobytíu Nitry a vyhnaniu poľského vojska z Uhorska. Kazimír ustúpil z Nitry, kde zanechal len menšiu posádku, a cez Považie sa vracal do Poľska. Uhorsko opustil 26. decembra 1471.

Malá poľská posádka v Nitre nemohla vzdorovať uhorskému kráľovskému vojsku, takže aj biskup Ján z Čazmy odtiaľ utiekol. Začiatkom januára 1472 bola Nitra už v rukách kráľa Mateja. Ostatné menšie poľské posádky na severovýchodnom Slovensku vzápätí postupne vyhnalo uhorské vojsko, ktorému velil spišský dedičný župan Štefan Zápoľský. V jeho radoch bojovalo aj 400 pešiakov; tých postavili mestá Košice, Bardejov, Levoča a Prešov.

Po zlikvidovaní poľského vojenského vpádu sa Matej porádal aj s vodcom spriahania. Arcibiskupa Jána Vitéza v marci 1472 zbavil majetkov a uvrhol do väzenia, a hoci po mesiaci bol prepustený, až do smrti (8. augusta 1472) ostal v Matejovej nemilosti.

Pevný pilier moci

Stála žoldnierska armáda, ktorú osnoval kráľ Matej, bola silným pilierom jeho moci. Vyslúžila si obdiv celej Európy. K jej povestnej sláve viedla dlhá cesta, ktorej míľniky predstavovali takmer sústavné boje a vojny: proti nebezpečnej Osmanskej ríši (1459 – 1464), proti krajinám Českého kráľovstva (1468 – 1478) a napokon proti Rakúsku (1477 – 1487), ktorého hlavné mesto sa Matejovi podarilo obsadiť roku 1485, takže odvtedy najčastejšie sídlil vo Viedni.

Matejovo vojsko vzniklo ako výsledok dlhoročného kráľovho úsilia, ktoré mohol realizovať len preto, lebo sa mu podarilo v maximálnej miere zvýšiť svoje príjmy. Vojsko totiž neraz pohltilo aj polovicu či väčšiu časť kráľovského rozpočtu, keďže mesačný plat pešiaka predstavoval spravidla tri a jazdca päť zlatých.

V prvom desaťročí Matejovej vlády žoldnierske vojsko tvorilo sotva pár tisíc

Triumf kráľa Mateja po dobytí Viedne v roku 1485 na súdobej miniatúre

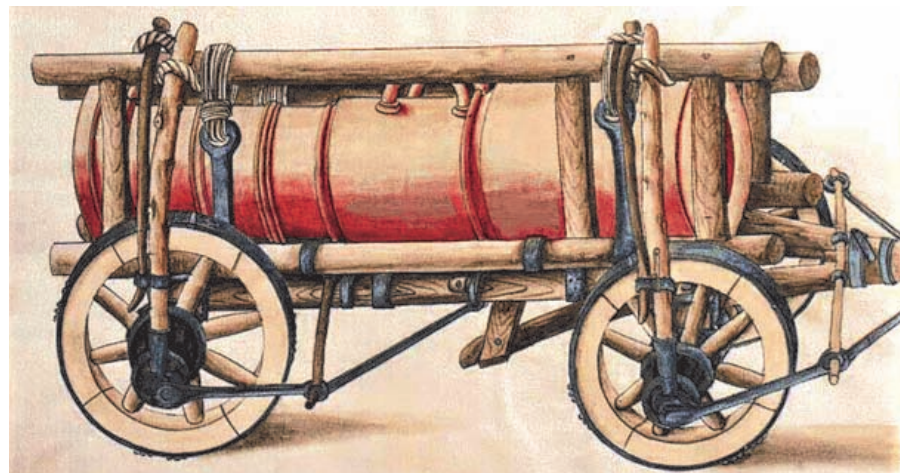
vojakov, jeho jadrom boli ostrieľaní huňadyovskí familiári a viacerí bývalí bratrci. V začiatkoch uhorsko-českej vojny malo približne 6- až 8-tisíc žoldnierov, ktorých prvým veliteľom bol Čech František z Háje, ktorý padol roku 1475 pri dobýjaní pevnosti Šabac od Osmanov. Za rakúskeho ťaženia vzrástol počet vojska na 15- až 20-tisíc mužov, ba Matejov dvorný historiograf Antonio Bonfini na slávnostnej prehliadke jeho vojska vo Viedenskom Novom Meste roku 1487 napočítal 20 000 jazdcov a 8 000 pešiakov.

V čase najväčšej slávy predstavovalo Matejovo vojsko jednu z najväčších armád vo vtedajšej Európe. Bolo vlastne prvou pravidelnou a stálou uhorskou armádou, lebo dovtedajší uhorskí králi si síce najímali žoldnierov, no zväčša v malých počtoch a na určitý, obyčajne kratší čas.

Úspešná bilancia

Bilancia Matejovej vlády ukazuje, že za 32 rokov panovania takmer vždy osobne velil svojim vojskám. Ak sa zarátajú aj vnútorné vojny, vysvitá, že na obdobie jeho vlády pripadlo iba päť mierových rokov: 1465, 1466, 1478, 1489 a 1490. Z politicko-vojenského hľadiska bol Matej úspešný. Aj keď len na istý čas, predsa sa mu podarilo podmaniť si mnohé krajiny, ako napríklad severnú Bosnu, Moravu a Sliezsko, Dolné Rakúsko, Štajersko a podstatnú časť Horného Rakúska. Z času načas sa mu podarilo podmaniť si rumunské kniežatstvá Valašsko a Moldavsko. Dokázal eliminovať tlak a expanziu Osmanskej ríše. Habsburgovci, ktorí vládli vo Svätej ríši rímskej nemeckého národa a v Rakúsku, sa dostali do defenzívy pred Matejovými vojskami a ani Jagelovci, ktorí sa usilovali o uhorský trón, nedokázali presadiť svoje mocenské snahy.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojenský historický ústav

Delo kráľa Mateja zvané Slon na súdobom zobrazení vo viedenskom kódexe zbraní

Najlepší poddôstojník

V priestoroch žilinského 5. pluku špeciálneho určenia sa 3. decembra uskutočnil výber najlepšieho poddôstojníka OS SR za výcvikový rok 2019.

Komisia pod vedením hlavného poddôstojníka Ozbrojených síl SR štábného nadrotmajstra Marcela Kaniaka rozhodla, že sa ním stal nadrotmajster Andrej Brzuľa, starší technik špecialista, inštruktor skupiny obsluhy trenažéra 2. taktickej letky Taktického krídla generálmajora Otta Smika Sliač.

„Bol som milo prekvapený kvalitou uchádzačov, ktorých nám predstavili jednotliví veliaci poddôstojníci za sily a podriadené útvary. O tom, akí kvalitní boli uchádzači, svedčí aj fakt, že samotné rozho-

dovanie trvalo oveľa dlhšie, ako sme predpokladali. Nadrotmajster Brzuľa vynikal komplexnosťou vo všetkých hodnotených kategóriách. Preto sme dospeli k názoru, že je ten pravý,“ hodnotil celý proces výberu štábný nadrotmajster Kaniak.

Zároveň sa zaoberá aj budúcnosťou výberu najlepšieho poddôstojníka. Podľa neho budú pozorne analyzovať súčasnú kritériá, pretože niektoré oblasti môžu pôsobiť voči časti účastníkov diskriminačne. Nie každý je svojím funkčným zameraním určený aj na plnenie úloh medzinárodného krízového manažmentu a nasadenie, hoci to nijako neznižuje jeho prínos v prospech ozbrojených síl v iných oblastiach.

Nadrotmajster Andrej Brzuľa neskrýval prekvapenie, keď ho komisia vybrala za najlepšieho poddôstojníka. „Nečakal som, že vyberú práve mňa. Cítil som, že sily sú prinajmenšom vyrovnané. Tým viac ma ocenenie teší.“

V Žiline sa zišli najlepší poddôstojníci z pozemných, vzdušných a špeciálnych síl, posádky Bratislava, úradu logistického zabezpečenia, Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov OS SR, Čestnej stráže prezidenta SR a Úradu hlavného lekára OS SR. Každý z nich vo svojej oblasti a špecializácii dosiahol výnimočné

výsledky a úspechy. Mnohí nadobudli bohaté skúsenosti z pôsobenia v zahraničných misiách a operáciách. Ďalší sa podieľali na zabezpečovaní najvýznamnejších domácich výcvikových aktivít, ale aj na záchrane ľudských životov, sú viacnásobní bezpríspevkoví darcovia krvi, aktívne sa zúčastňujú na športových a kultúrnych aktivitách, propagujú ozbrojené sily...

Hlavný poddôstojník Kaniak po ukončení výberu spokojne konštatoval: „Musím zložiť poklonu veliacim poddôstojníkom, pretože k výberu pristúpili veľmi zodpovedne. Každý z kandidátov by si zaslúžil ocenenie a titul najlepšieho poddôstojníka Ozbrojených síl SR.“

Text a foto: Jozef Žiak, OS SR

Najlepší vojak pozemných síl

Najlepším vojakom v kategórii mužstvo v rámci Pozemných síl Ozbrojených síl SR za výcvikový rok 2019 sa stal desiatnik Vladimír Želinský z levického mechanizovaného práporu. V súčasnosti strelec operátor BVP-2 pôsobí v ozbrojených silách od roku 2005. V levickom útvare postupne prešiel pozíciami: strelec, prieskumník, guľometník a odstrelávač. V žilinskom pluku špeciálneho určenia absolvoval výsadkovú prípravu a zúčastnil sa tiež na operácii NATO v KFOR v Kosove.

Najlepší vojak vzdušných síl

Najlepším vojakom vzdušných síl sa stal desiatnik Tomáš Schenk, ktorý pôsobí v dopravnom krídle Kuchyňa ako operátor špecialista rádionavigačného systému. Bohaté skúsenosti získal v rámci Čestnej stráže OS SR. Dodnes ich využíva pri príprave protokolárnej jednotky krídla. Je absolventom kurzov taktiky boja v zastavaných priestoroch a špeciálneho streleckého výcviku. Krídlo i Ozbrojené sily SR reprezentuje na rôznych streleckých súťažiach, aktívne pracuje v občianskom združení Major aj v programoch na podporu regrutácie. Zúčastňuje sa na praktických ukážkach pri prezentácii ozbrojených síl na základných a stredných školách v Malackách a v Bratislave.

Najlepší poddôstojník Vojenskej polície

Výber najlepšieho poddôstojníka Vojenskej polície za výcvikový rok 2019 sa uskutočnil 26. novembra v Trenčíne. Komisia jednohlasne dospela k záveru, že najlepším poddôstojníkom Vojenskej polície vo výcvikovom roku 2019 bol príslušník odboru policajného výkonu Bratislava, oddelenia policajného výkonu Topoľčany skupiny Trenčín nadrotmajster Miroslav Martinák. Rodák z Novej Dubnice, absolvent vojenskej strednej školy v Nitre, začína v leteckom útvare Náměšť nad Oslavou. Po rozdelení federálnej česko-slovenskej armády pokračoval v leteckej základni Piešťany, od roku 1996 ako príslušník Vojenskej polície pôsobí vo vojenskej dopravnej polícii. Počas medzinárodných cvičení a ďalších aktivít zabezpečuje sprevádzanie zahraničných vojenských jednotiek na území Slovenska, nedávno napríklad počas cvičenia Slovenský štít 2019.

Nová kolektívna zmluva

Slovenský odborový zväz zamestnancov obrany združuje zhruba päť šiestín odborárov rezortu. Dňa 16. decembra 2019 podpísali minister obrany SR Peter Gajdoš a predsedníčka zväzu Katarína Krajčová kolektívnu zmluvu na rok 2020.

„Pri spracovaní kolektívnej zmluvy na rok 2020 sme vychádzali z podnetov od našich členov v jednotlivých útvaroch a zariadeniach MO SR a pri samotnom kolektívnom rokovaní sme využili aj možnosti vyplývajúce najmä z novely zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme. Opierali sme sa aj o kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa uzatvorenú na roky 2019 – 2020, na základe ktorej dochádza k zvýšeniu platových taríf vo všetkých platových triedach o 10 percent od 1. januára 2020,“ konštatuje Katarína Krajčová.

V prospech ľudí

Pripomína, že do novej kolektívnej zmluvy, ktorá je podľa nej výsledkom ústretového prístupu oboch zúčastnených strán, sa podarilo presadiť ustanovenie, že zamestnancom, ktorí vykonávajú pracovné činnosti remeselné, manuálne a manipulačné s prevahou fyzickej práce, bola za sťažený výkon práce priznaná platová kompenzácia vo výške šesť percent z platovej tarify prvej platovej triedy prvého platového stupňa základnej stupnice pri zaradení do druhej rizikovej kategórie. Naďalej zostáva v platnosti aj platová kompenzácia zamestnancom za sťažený výkon práce pri zara-

dení do tretej rizikovej kategórie vo výške 12 percent a pri zaradení do štvrtej rizikovej kategórie vo výške 16 percent.

Predsedníčka odborov poznamenáva, že zmluvné strany sa nakoniec dohodli aj na zvýšení prídeltu do sociálneho fondu vo výške 1,40 percent zo súhrnu hrubých plátov zúčtovaných zamestnancom za kalendárny rok. Doteraz to bolo 1,30 percent. Dohodlo sa, že voľné pracovné miesta na neurčitý čas budú prednostne obsadzované zamestnancami z rezortu obrany, ak budú spĺňať kvalifikačné predpoklady (doteraz boli uprednostňovaní zamestnanci v pracovnom pomere na dobu určitú).

Minimálka ide hore

„Som rada, že sa nám podarilo aj na budúce obdobie zachovať v platnosti dĺžku pracovného času zamestnanca, zvýšenie výmeru dovolenky o jeden týždeň, ďalšie pracovné voľno s náhradou platu v rozsahu troch pracovných dní v kalendárnom roku, ako aj vyplácanie náhrady príjmu vo výške 80 percent denného vymeriavacieho základu od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti počas desiatich dní,“ hovorí Katarína Krajčová. Teší ju aj dohoda, že v metodických pokynoch o pravidlách používania rozpočtových prostriedkov pre personálne výdavky, ktoré schvaľuje riadi-

teľka Úradu správy rozpočtovej kapitoly MO SR, bude zvýšený príplatok za riadenie a náhrada za pohotovosť pri zabezpečení opatrení pre obdobie krízovej situácie, tzv. BoPo, vo výške 12 percent platovej tarify prvého platového stupňa prvej platovej triedy základnej stupnice platových taríf.

Rok 2019 podľa nej priniesol zamestnancom aj ďalšie pozitíva. „Vďaka aktivite Konfederácie odborových zväzov SR, ktorej sme súčasťou, aj napriek tlaku zamestnávateľských zväzov sa podarilo uchovať výšku príplatku za prácu v nočnej zmene a počas soboty a nedele.“ Výsledkom niekoľko-ročného úsilia odborárov bol aj zákonom stanovený vzorec na výpočet minimálnej mzdy, ktorý bude platiť od roku 2021. Na rok 2020 je výška minimálnej mzdy 580 eur (v roku 2019 to bolo 520 eur).

Z celkového počtu členov Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany je viac ako polovica žien. Ženy dominujú aj medzi novoprijatými členmi odborov (približne 60 percent), predstavujú polovicu predsedov odborových organizácií. Najväčšou súčasťou odborového zväzu medzi príspevkovými organizáciami je Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok, medzi rozpočtovými organizáciami zasa Centrum výcviku Lešť.

Katarína Krajčová spokojne poznamenáva, že po určitom období stagnácie v uplynulých rokoch počet odborárov a odborových organizácií rastie. Dôkazom tohto trendu je aj odborová organizácia, ktorá vznikla 7. novembra 2019 vo Vojenskom archíve – centrálnej registratúre v Trnave.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív K. K.

Priestor na zlepšovanie

Odborová organizácia Odbory štátnych zamestnancov obrany ako dobrovoľné občianske združenie pôsobí v rámci Služobného úradu Ministerstva obrany SR od roka 2005. Koná za ňu trojčlenný výbor v zložení Katarína Duchoňová, Igor Solík a Michal Švec, ktorý je jej predseda a ktorého sme požiadali o rozhovor.

Ako sa darí naplňovať kolektívnu zmluvu, ktorú ste uzatvorili na roky 2019 a 2020 so Služobným úradom Ministerstva obrany SR? Čo v nej je oproti minulosti iné?

Hlavným cieľom odborovej organizácie je podporovať a brániť záujmy štátnych zamestnancov služobného úradu a v rámci kolektívneho rokovania dohodnúť čo najlepšie podmienky v oblasti štátnozamestnaneckých vzťahov. V roku 2018 odborová organizácia so služobným úradom uzatvorili kolektívnu zmluvu v štátnej službe na roky 2019 a 2020 (ďalej len kolektívna zmluva), ktorá sa naplňuje bez akýchkoľvek problémov. Oproti tej prechádzajúcej sa štátnym zamestnancom, ktorých štátnozamestnanecký pomer trval v služobnom úrade najmenej sedemnásť rokov, pri prvom skončení štátnozamestnaneckého pomeru po preukázaní nároku na predčasný starobný dôchodok, starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok zvyšuje odchodné o dvojnásobok ich funkčného platu a odmena v sume trojnásobku ich funkčného platu. Čím viac rokov štátny zamestnanec v našom služobnom úrade odpracuje, tým priaznivejšie podmienky sa budú naňho vzťahovať. Ocení sa tak jeho dlhoročná práca.

V tejto súvislosti musíme vyzdvihnúť profesionálny prístup generálneho tajomníka a ďalších zástupcov služobného úradu, ktorí sú počas procesu kolektívneho rokovania aj mimo neho ochotní vypočuť návrhy odborovej organizácie, podnety, argumenty a spoločne hľadať racionálne riešenia s prihliadnutím na rozpočtové možnosti ministerstva.

Kto môže byť členom Odborov štátnych zamestnancov obrany? Aký je trend členstva vo vašej organizácii?

Členstvo v odborovej organizácii je založené na princípe dobrovoľnosti, nestrannosti a demokracie. Každý štátny zamestnanec má právo stať sa členom odborovej organizácie a tak sa podieľať na rozhodovaní o zásadných otázkach týkajúcich sa návrhov opatrení predkladaných služobným úradom alebo z iniciatívy odborovej organizácie. K zásadným otázkam spolupráce členstva základne patrí oblasť sociálnych práv, štátnozamestnaneckých

vzťahov a podmienok vykonávania štátnej služby. Teší nás, že mnohí štátni zamestnanci pochopili, že členstvom v odborovej organizácii môžu presadiť svoje práva a záujmy prostredníctvom volených zástupcov, čomu nasvedčuje aj citeľne vzrastajúci záujem o členstvo. Sme jedinou odborovou organizáciou v rezorte obrany, ktorá má bezpríspevkové členstvo.

Čo ďalej patrí k vašej agende?

Odborová organizácia z hľadiska pôsobnosti vymedzenej zákonom o štátnej službe a kolektívnou zmluvou prerokováva a posudzuje najmä návrhy služobných

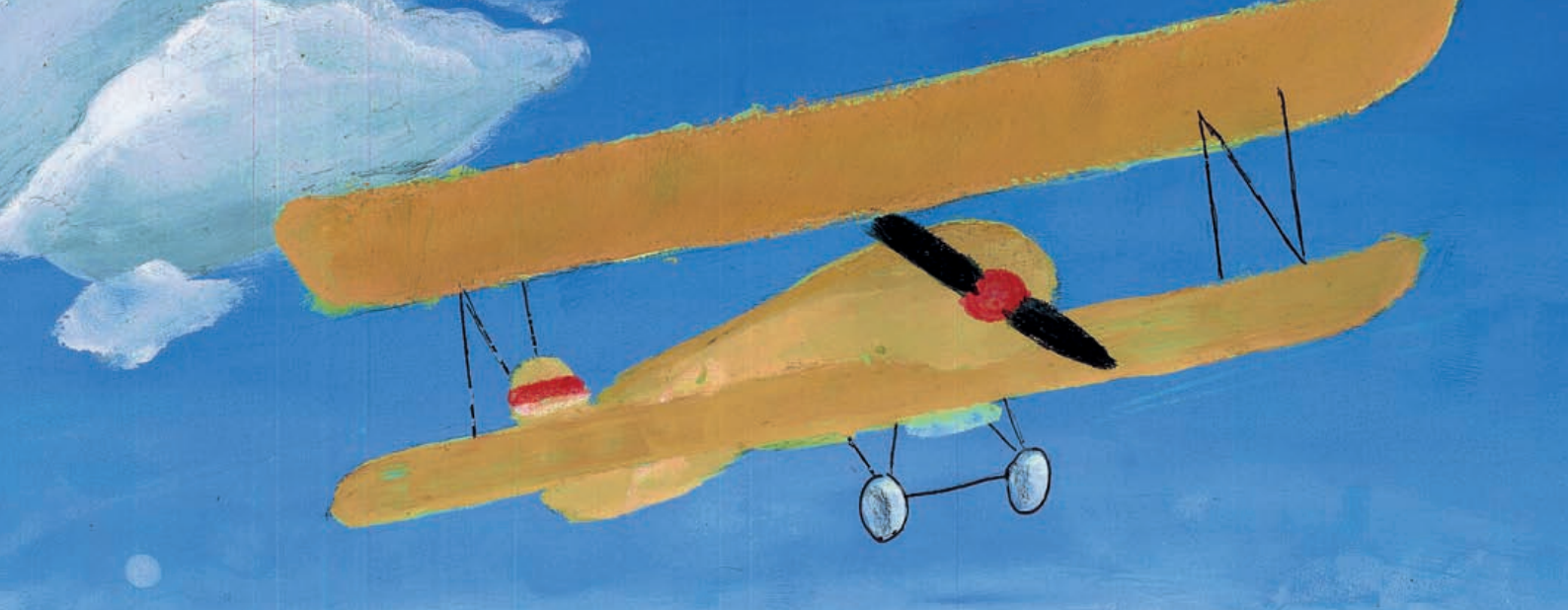
predpisov týkajúcich sa výkonu štátnej služby štátnych zamestnancov a návrhy organizačných a reorganizačných zmien ministerstva. Pri prerokovávaní týchto návrhov odborová organizácia veľmi pozorne posudzuje zámery služobného úradu, predovšetkým ak sa návrhy týkajú personálnej politiky, sociálnej politiky a politiky odmeňovania vo vzťahu k štátnym zamestnancom. V tomto smere presadzujeme oprávnené záujmy štátnych zamestnancov najmä z hľadiska udržania štátnozamestnaneckých miest, platových náležitostí štátnych zamestnancov a priaznivejších podmienok na vykonávanie štátnej služby. Ako príklad uvádzame, že na základe podnetov našich členov sme v súčasnosti predložili služobnému úradu návrh na zmenu niektorých ustanovení služobného predpisu týkajúcich sa pružného služobného času.

Čo budete presadzovať v budúcnosti?

Keďže už máme uzatvorenú kolektívnu zmluvu na rok 2020, štátni zamestnanci vedia, čo môžu očakávať. Odborová organizácia má však naďalej ambície presadzovať aj mimo rámca kolektívnej zmluvy zabezpečenie priaznivejších podmienok na vykonávanie štátnej služby. Hoci pričinením súčasného vedenia ministerstva sa realizovali niektoré projekty na zlepšenie pracovných a stravovacích podmienok, vždy existuje priestor na ich ďalšie zlepšovanie, najmä vo vzťahu k pracovnému prostrediu, ktoré nepochybne ovplyvňuje výkon zamestnancov.

No a na záver aj naša odborová organizácia si dovoľuje zaželať veľa pracovných a osobných úspechov v novom roku 2020 všetkým kolegom z rezortu obrany.

Zhovárал sa: Pavol Vitko

Rebeka Morvaiová:

Hviezda nad Slovenskom

August 1915

Rozkaz bol jasný, sledovať pohyb nemeckého vojska. Pre bojového pilota hračka. Kým sa dostanem na miesto, potrvá to ešte asi hodinu. Počasie vyzerá byť priaznivé... no nemôžem sa nechať oklamať. V týchto zemepisných šírkach západného frontu človek nikdy nevie, čo má od počasia očakávať. Čo má očakávať od života?

Október 1887, spomienka

V dome je hurháj ako obvykle. Musím povedať, že pri toľkých súrodencoch si človek rýchlo zvykne. Mám pocit, že ma niekto pozoruje. Na druhej strane izby Igor zachytí môj pohľad, usmeje sa, kývne hlavou smerom k dverám a následne k nim zamieri. Ešte raz sa pozrie na mňa a ja pochopím, že ho mám nasledovať. Skontrolujem, či sa nikto nepozera, a vyparím sa von.

O pár minút sedím so starším bratom na lávke a pozorujeme nočnú oblohu.

„Vidíš tam tie hviezdy, ktoré pripomínajú písmeno A? To je súhvezdie Andromeda, pomenované podľa princeznej Andromedy z gréckej mytológie. A tam, hneď vedľa nej! To je Pegas. Aj k nemu sa viaže legenda...“

So záujmom počúvam bratove slová, hoc väčšinu už poznám. Niekoľkokrát som prečítal otcove knihy. Učiteľia v škole hovoria, že to v živote dotiahnem ďaleko. Čo pre nich znamená ďaleko? Do Francúzska? Do Ameriky? Ku hviezdám?

„Vieš, Milan, hviezdy nie sú iba obyčajné svetiace objekty.“

„Ako to myslíš, Igor? Predsa vo všetkých knihách sa píše, že hviezdy...“

„Všetko, čo si prečítal v knihách, je pravda. No vieš, kedy sa objaví nová hviezda?“ Mlčal som. Toto som veru nevedel.

„Každý človek, ktorý v živote niečo dosiahol, vykonal veľký skutok... William

Prvý ročník literárnej súťaže ministra obrany SR sa uskutočnil v roku 2005. Tematicky sa súťaž každý rok zameriava na názory mladých ľudí na prácu profesionálnych vojakov doma i v zahraničných misiách, významné vojensko-historické výročia, na vnímanie hodnoty mieru a príbuzné témy. Od roku 2005 do 2011 mala iba jedno kolo a víťazov vyhlasovala rezortná komisia. Od roku 2012 sú súťažné kolá dve. V prvom vyberá práce komisia a v druhom rozhoduje o víťazoch verejnosť na sociálnej sieti formou ankety.

Do prvého kola 15. ročníka literárnej súťaže ministra obrany SR na tému „Inšpiratívny generál Štefánik“ prišlo 170 prác, z čoho 132 splnilo všetky podmienky.

Súťažilo sa v dvoch kategóriách: Stredné školy a Vysoké školy.

Rezortná komisia vybrala do druhého kola 10 príspevkov, po piatich v oboch kategóriách.

Víťazov určila verejnosť na základe hlasovania za jednotlivé príspevky, ktoré boli na sociálnej sieti zverejnené anonymne, bez údajov o autoroch. Pracám na facebookovom profile prideliť verejnosť dovedna 4 050 hlasov.

Autori súťažných prác, ktoré sa umiestnili na prvom mieste, získali okrem diplomu a vecných cien i hotovosť 500 eur. Druhé miesta sú dotované 400 eurami a tretie miesta 300 eurami.

Shakespeare, Sokrates alebo Leonardo da Vinci... Každý jeden umelec, filozof či vedec, ktorý dal svetu niečo dobré, má svoju hviezdu. Tam hore. Keď zomrie dobrý človek, ľudstvo si ho zapamätá. Nezostane len na stránkach kníh... Hrdinovia sa vždy budú na teba pozeráť odtiaľ, zhora...“

Február 1916

Popravil som si sako a utiahol kravatu. V hlave si snažím už asi desiatykrát usporiadať myšlienky. Otec by povedal: „Pokiaľ nejde o život, tak nejde o nič.“ Usmejem sa. Nie... Tu nejde o život. Tu ide o tisícky životov. Tisícky životov budúcich Slovákov a Čechov. Môj vnútorný hlas, ktorý sa snažím potláčať, ku mne odrazu prehovorí: „Milan... Nemôžeš len tak ísť a založiť si Česko-Slovenský štát.“ A vlastne má pravdu... Nemôžem. Nie sám.

Zahraničný odboj, tisícky priaznivcov a dobrovoľníkov bojujúcich po mojom boku za slovenskú a českú autonómiu, za vlastnú armádu... Pozriem sa von z okna. Môj pohľad padne na dvoch mužov kráčajúcich mojim smerom. Srší z nich energia, ľudia v nich vidia svoju budúcnosť. Budúcnosť svojho štátu. Otvorím dvere.

„Edvard, Tomáš, vitajte! Očakával som váš príchod...“

Máj 1919

Sedím v lietadle. Cestujem domov, prvýkrát od otcovej smrti. A napriek tomu mám hlavu plnú diplomatických povinností. Minister vojny... Presne to som. Igor musí byť na mňa patrične hrdý. S úsmevom na perách a zasneným výrazom hľadím pred seba. V eufórii si ani nevšímam blikajúce svetielko symbolizujúce poruchu lietadla. Rútim sa k zemi... V tú noc sa vraj nad Slovenskom rozžiarila jedna z najjasnejších hviezd.

Mária Kromková:

Príbeh bez bodky

Príjemný mikrofónický hlas avizoval zastavenie linky X6. Dvere električky sa otvorili menej ochotne než obvykle. Hluk vychádzajúci z ulíc sa v maximálnej miere umocňoval pozdĺž príľahlej zastávky. Rozhliadla som sa po okolí. Sobota nesúca sa v duchu zaužívanej koncepcie. Z tejto vety vyplývajú minimálne dve skutočnosti. Šoféri rezignovane zmierení s ortieľom svetelnej signalizácie. Davy ľudí valiace sa pešou zónou do neďalekého nákupného centra.

Nábřežie Milana Rastislava Štefánika neostalo svojej povesti nič dlžné. Je potrebné skonštatovať, že si aj po rokoch zachovalo svoje osobité čaro. Logickým vyústením toho bol húd cudzincov, ale aj miestnych, postávajúcich pred novou budovou SND. Predmet môjho záujmu predstavoval zhhluk osôb, ktorý sa spontánne vytvoril okolo pamätníka venovaného Štefánikovi. Skryto, takmer nepozorovane, som sa stala jeho súčasťou.

Socha v nadživotnej veľkosti má úctyhodné rozmery. Vyše sedem metrov vysoký Štefánik vyobrazený v leteckej uniforme. Už desať rokov sa hrdopozera na Dunaj. Generál, politik, diplomat, legionár, vojenský letec, astronóm. Bez akýchkoľvek polemík človek nevšedných kvalít. Zaslúžene mu prislúcha viacero prívlastkov. Zaujímalo by ma, na ktorý z vyššie spomenutých bol najviac hrdý. Rovnako sa zamýšľam aj nad ďalším smerovaním jeho sľubne rozbehnutej kariéry. Nezodpovedaných otázok pribúda. Nebyť 4. mája 1919. Pred takmer polrokom sme si pripomenuli trpké výročie jeho tragickej smrti. Za svoj krátky život stihol Štefánik vstúpiť do histórie európskych národov. Predovšetkým je veľkými písmenami zapísaný do tej našej, slovenskej. V pohnutých časoch sa stal pilierom slobody slovenského národa, ktorá sa predtým javila ako utópia.

Pred pamätníkom je nemožné prehliadnuť majestátnu sochu leva, symbolicky držiaceho znak Československa. Medzivojnového štátu, ktorý Štefánik v roku 1918 spolu s Tomášom G. Masarykom a Edvardom Benešom zakladal. Je krutou hrou osudu, že sa

nedožil jeho budovania. Pracovitosti, ktorou sa vyznačoval, ostal verný počas celej svojej existencie. V dnešnom ponímaní by sme ho označili nálepkou „workoholik“. Adekvátne a zároveň explicitne tento veľikána charakterizuje jeho vlastný výrok „Radšej sa zodrieť ako zhrdzaviť“, ktorý medzičasom zľudovel.

Dokázal pracovať v neľahkých podmienkach, zvlášť pre Stredoeurópana, a to dokazuje jeho húževnatosť, bojovnosť, odhodlanie, ktoré sa často odkláňali od normy. Výškový hendikep si zas bravúrne kompenzoval svojou charizmou a intelektom. Odhliadnuc od všetkého bol pre mňa Milan Rastislav Štefánik vlastencom so sľachetným srdcom, večne romantickou dušou a nepoddajným charakterom. Poukázal na dôležitosť snov a vlastných

ideálov, ktoré neúnavne vnášal do spoločnosti.

Vo vzduchu cítiť dozvuky búrky, ktorá sa v noci prehnała značným územím Bratislavy. Včerajšie pustošenie prinieslo svoje ovocie. Dnes je obloha jasná a bez jediného mraku. Mimochodom, len nedávno som sa dozvedela o Štefánikovom pôsobení na poli meteorológie. Je teda pravdepodobné, že by ma svojou podrobnou analýzou počasia strčil do vrečka. Babie leto doznieva a s ním súvisiace úvahy. Bez ohľadu na ročné obdobie, ja snívať neprestanem.

Štefánik. Národný hrdina, ktorý si zaslúži viac ako len stranu a pol na papier. Prebúdza vo mne národnú hrdosť. Osobnosť svetového formátu v priestore i čase. Naša, a som pyšná na to, že čiastočne aj moja.

Víťazi v kategórii Stredné školy

1. miesto **Rebeka Morvaiová**,
Gymnázium V. B. Nedožerského v Prievidzi
2. miesto **Slávka Jalčová**,
Obchodná akadémia v Michalovciach
3. miesto **Adam Janeka**,
Stredná odborná škola v Pruskom

Víťazi v kategórii Vysoké školy

1. miesto **Mária Kromková**,
Univerzita Komenského v Bratislave
2. miesto **Lenka Mitánová**,
Univerzita Komenského v Bratislave
3. miesto **Peter Kromka**,
Univerzita Komenského v Bratislave

Ilustrácie: **Klaudia Sabolová**, finalistka súťaže **Vojaci očami detí 2019**

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPELE F. E. SCHERERA

PONÚKAME POBYTY PRE SENIOROV V ŠPIČKOVÝCH HOTELOCH GRANIT

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT

PIEŠŤANY – VEĽKÁ FATRA – VYSOKÉ TATRY

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE

Metodické usmernenie riaditeľa Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia
o poskytovaní rekreačnej starostlivosti v pôsobení MO SR nájdete na stránke: www.vusz.mil.sk
Kontakt: 0960 316 065

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPELE F. E. SCHERERA
Teplická 81, 921 01 Piešťany

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
Smrekovica, 034 03 Ružomberok

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
062 01 Vysoké Tatry

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

MILITARY ENGLISH

ARMS EMBARGO

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Sgt. Michael J. MacLeod, U.S. Army

An embargo is by definition the **partial** or complete prohibition of trade with a single country or a group of countries. Embargoes are strong diplomatic measures imposed in an effort, by the **imposing** country, to **elicit** a result from the country on which the embargo is imposed.

An arms embargo is a restriction or a set of sanctions that applies solely to weapons and military or “**dual-use**” technology. An arms embargo may be imposed on a country or a group of countries in response to acts considered **hostile**, to punish or to prevent **infliction** of violence on others, or to weaken country’s military capabilities before intervention. In some cases the arms embargo applies to any entity residing or established in the country, but in others, it is partial – the recognized government forces and international peacekeepers are **exempted** from the embargo. Typically, arms embargoes are used by international organizations such as the UN, EU or OSCE; in some cases they may be imposed by a single country. The United States blocked the sale of arms to Cuba on March 14, 1958, during the Batista regime, and in 1977 President Jimmy Carter **unilaterally** imposed an arms embargo on the military government of Argentina in response to human rights abuses.

The list of countries currently under the United Nations arms embargo includes Central African Republic, Iraq, Iran, Lebanon, Libya, North Korea, Sudan, and Yemen. Especially with respect to Iran, the U.S. has recently voiced concern as to the approaching expiration deadline of the embargo. The push to extend the ban on weapons sales to Tehran comes **amid** increasing efforts by Washington to restrict Iran’s oil exports. The arms embargo covers all weapons sales and “related material” to Iran. It was put in place by the UN and is set to be **lifted** five years after the adoption of the nuclear deal – in October 2020.

In October 2019, the EU foreign ministers **unanimously** condemned Turkey’s military action in north-eastern Syria, asking all member states to stop selling arms to Ankara. However, they stopped short of an EU-wide arms embargo **pushed for** by Germany and France. With a complete embargo, NATO member Turkey would have been placed in a category with countries

such as Russia and Venezuela. The EU ministers were not prepared to take such a step.

According to the Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) research, ten countries are responsible for the vast majority of all major arms exports, accounting for 90 percent of global sales. The world’s top five major arms exporters are the United States, Russia, Germany, France and China. Together, they account for 74 percent of the total volume of exports estimated at 30 billion USD overall.

QUESTIONS:

1. Pre aké dôvody sa zvyčajne zavádza zbrojný embargo?
2. Aký je rozdiel medzi embargo a zbrojným embargo?
3. Prečo ministri zahraničných vecí EÚ nesúhlasili so zavedením zbrojného embargo proti Turecku?

GLOSSARY

- **partial** /ˈpɑːrʃəl/ – čiastkový;
- **imposing** /ɪmˈpəʊzɪŋ/ – zavádzať, uvaliť;
- **elicit** /ɪˈlɪt/ – vyvolať;
- **dual-use** /ˈdʊəl juːz/ – dvojitého určenia;
- **hostile** /ˈhɒstəl/ – nepriateľský;
- **infliction** /ɪnˈflɪkʃən/ – spôsobenie, spáchanie;
- **exempted** /ɪɡˈzemptɪd/ – vyňatý (spod niečoho);
- **unilaterally** /ˌjʊnəˈlætərəli/ – jednostranne;
- **amid** /əˈmɪd/ – uprostred;
- **lifted** /ˈlɪftəd/ – uvoľnené, zrušené;
- **unanimously** /juˈnænəməsli/ – jednomyselne;
- **pushed for** /pʊʃt fɔː/ – pretláčané, presadzované.

Pek(eli)ne po slovensky

Budeme sa sústrediť? Ani za svet!

Často sa stretáme s používaním slovného spojenia budeme sa sústrediť, a to bez ohľadu na prostredie, ktorého sa výpoveď týka. **Budeme sa sústrediť na plnenie cieľov cvičenia...** – Skôr ako **sa budeme sústrediť na realizáciu transferu technológií...** Slovné spojenie budeme sa sústrediť však nie je správne. Sloveso sústrediť sa, ktoré má v citovaných vetách význam „zamerať pozornosť, činnosť obyčajne na jednu vec“, je dokonavé. Tvarmi dokonavých slovies nevyjadrujeme práve prebiehajúci dej, čo platí aj o slovese sústrediť sa. Tvarmi sústredím sa, sústredíš sa, sústredí sa, sústredíme sa, sústredíte sa, sústredia sa vyjadrujeme dej, ktorý sa uskutoční v budúcnosti, preto sa na vyjadrenie budúceho deja nepoužívajú zložené slovesné tvary s tvarmi slovesa byť, t. j. s tvarmi budem, budeš, bude, budeme, budete, budú. Takže správne bude: **Sústredíme sa na plnenie cieľov...** – Skôr ako **sa sústredíme na realizáciu transferu...** – Keď **sa sústredíme na príjemné veci a na to, čo chceme zažiť, budú k nám prichádzať veci alebo udalosti, z ktorých sa budeme radovať.**

(ela)

Breviár dôstojníka

Vizitky (II. časť)

Vizitka reprezentuje nás, prípadne organizáciu, ktorej sme členom alebo zamestnancom. Pri odovzdaní alebo jej výmene by sme mali venovať väčšiu pozornosť a odovzdávať dvomi rukami. Osobné prijatie je taktiež aktom, pri ktorom vzdávame úctu tomu, kto vizitku odovzdáva. Navštívenku prijímame oboma rukami, prečítame si ju a až potom ju vložíme do puzdra alebo obalu na vizitky.

Vizitky, ktoré posielame alebo dávame, musia byť úplne čisté a nepokrútené. Preto treba dať osobitný pozor na tie, ktoré máme pri sebe, a držať ich v špeciálnom tvrdom puzdre.

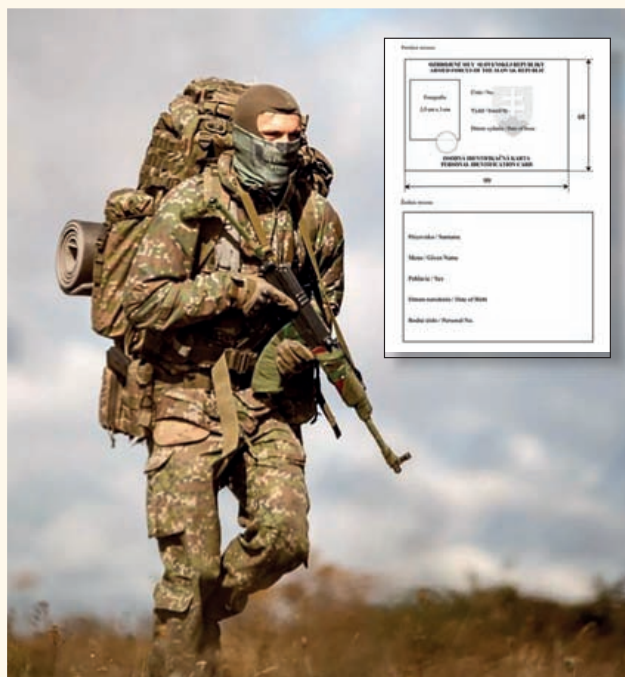
Vizitky sa používajú:

- na odovzdanie, prípadne výmenu kontaktu,
- po predstavení, ak je naše priezvisko veľmi komplikované,
- ak sa posielajú niekomu darček, pozornosť, kytica alebo iný predmet,
- na vyjadrenie bežne sa opakujúcich protokolárnych a spoločenských úloh,
- pri blahoželaníach (k štátnemu sviatku) – p. f. (*pour féliciter*),
- pri poďakovaní – p. r. (*pour remercier*),
- pri predstavovaní – p. p. (*pour présenter*),
- pri rozlúčke – p. p. c. (*pour prendre congé*),
- pri kondolencii – p. c. (*pour condoléance*),
- pri vyjadrení sústrasti – p. p. p. (*pour prendre part*).

Dôležité upozornenie pri manipulácii, odovzdávaní a prevzatí vizitiek:

Na vizitky sa okrem uvedených skratiek alebo formúl nepíše žiadna iná správa, vizitky sa nikdy nepoužívajú ako náhrada za listy, uvedené skratky sa píše do ľavého dolného rohu. Hore, ak je to nevyhnutné, sa píše v skratke meno adresáta (keď sa v obálke zasiela viac vizitiek určených niekoľkým osobám).

Text: pplk. Viktor Smolár
riaditeľ odboru protokolu,
kancelária ministra obrany SR

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Čo robiť, keď stratím služobný preukaz?

V živote sa nám stávajú rôzne veci a jednou z tých nepríjemných môže byť strata alebo krádež osobných dokladov. Čo má profesionálny vojak robiť, keď sa medzi stratenými alebo ukradnutými dokladmi nachádza aj služobný preukaz?

Podme však na začiatok. Služobný preukaz alebo „služobák“ je len slangový názov tohto dokladu. V skutočnosti ide o osobnú identifikačnú kartu (OIK) profesionálneho vojaka.

Profesionálny vojak dostane OIK podľa § 61 zákona č. 281/2015 o štátnej službe profesionálnych vojakov pri prijatí do služobného pomeru. Zákon v § 61 ďalej ustanovuje, že osobnú identifikačnú kartu nemožno pripojiť ako prílohu k podaniu ani odovzdať nepovolanej osobe. Zničené, poškodené, stratu, odcudzenie alebo zneužitie OIK je profesionálny vojak povinný hlásiť služobnému úradu.

Keď si podrobne preštudujeme služobný predpis č. 117/2015 o osobnej identifikácii profesionálnych vojakov, tak sa v čl. 5 tohto predpisu dozvieme presný postup, čo má profesionálny vojak robiť v prípade zničenia, poškodenia, straty, odcudzenia alebo zneužitia OIK. Profesionálny vojak bezodkladne oznamuje tieto skutočnosti personálnemu zamestnancovi a generálnemu tajomníkovi služobného úradu (veliteľovi). Stratu alebo odcudzenie OIK oznamuje profesionálny vojak aj Vojenskej polícii a útvaru Policajného zboru SR, kde si vyžiada potvrdenie o nahlásení tejto skutočnosti.

Veliteľ potom zabezpečí spracovanie predpísaného záznamu o zničení, poškodení, strate alebo odcudzení OIK a ten zasiela na Personálny úrad OS SR, kde sa vyhotoví nová OIK. Veliteľ hodnotí zničené, poškodené, stratu alebo odcudzenie OIK zavinené úmyselným alebo nedbanlivým konaním profesionálneho vojaka ako porušenie základnej povinnosti a postupuje pri riešení náhrady škody podľa interného predpisu.

Na záver treba dodať, že profesionálny vojak je povinný osobnú identifikačnú kartu služobnému úradu odovzdať v prípade jej neplatnosti alebo poškodenia a vrátiť pri skončení štátnej služby.

pplk. Ing. Rastislav Jánošík
náčelník odboru personálnych informácií PÚ OS SR

Závisť a udávanie

Vo štvrtom čísle 23. ročníka časopisu *Vojenská história* sa môžeme dočítať o tvrdom až zákernom povojnovom pozícnom boji v rámci povyšovania dôstojníkov a generálov. Vojenský historik Alex Maskalík v článku *Povojnový povyšovací proces v čs. brannej moci v perimetri mocných* položil dôraz na list Viliama Širokého z konca októbra 1946. Vtedajší námestník predsedu vlády a toho času jeden z najmocnejších mužov Komunistickej strany Československa v liste ministrom národnej obrany armádnemu generálovi Ludvíkovi Svobodovi káduje desiatky navrhovaných dôstojníkov na povýšenie. Mimochodom, komunistická strana ešte vtedy nebola všemocná a Širokého (ne)odporúčania akceptovalo velenie armády v jednotlivých hodnostných kategóriách na 36 až 50 percent.

V novej *Vojenskej histórii* sa môžete zoznámiť aj s činnosťou povojnovej čs. vojenskej rozviedky či s príslušníkom čs. légii v Rusku Jánom Nosálom z Pezinka. (pv)

Plná poľná, rozhlasový armádny magazín pre vojakov a nevojakov, je tu pre vás **každý piatok o 21.05 hod.** na všetkých okruhoch Rádia Regina a v repríze v sobotu o 00.30 hod.

Pripomienky, tipy a názory posielajte na mailovú adresu plnapolna@mod.gov.sk.

Teší sa na vás
Miroslav Minár

Mesačník *Obrana* v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk

www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka *Obrana*: obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVIII. • Č. 1/2020 • Redakčná uzávierka 16. 12. 2019 • Do výroby zadané 19. 12. 2019 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 17 21, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Výstava vo Svidníku

V priestoroch Centrálnej expozície Vojenského historického múzea – múzejného oddelenia Svidník sa 22. novembra uskutočnila vernisáž výstavy *Boj a utrpenie – poľskí občania počas druhej svetovej vojny*. Výstavu pripravilo Múzeum druhej svetovej vojny v Gdansku pri príležitosti 80. výročia vypuknutia najničivejšieho vojnového konfliktu

v dejinách. Na Slovensko sa expozícia dostala vďaka veľvyslanectvu Poľskej republiky a Poľskému inštitútu v Bratislave. Pre verejnosť bude prístupná do konca januára 2020.

IB News

■ V októbri, mesiaci povedomia o kybernetickej bezpečnosti, zachytili administrátori Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov v sieti Ozbrojených síl SR 338 škodlivých programov typu trójsky kôň, 330 červov, 196 vírusov. Ako spam bolo označených 6 821 e-mailov a 5 136 e-mailov bolo zaradených do karantény.

karanténa
43 %

spam
57 %

vírus
23 %

trojan
39 %

červ
38 %

Text: odbor informačnej bezpečnosti ZaSKIS

kpt. Mgr. Ondrej Rišiaň, PhD.
dekan Veliteľstva Pozemných síl
OS SR Trenčín

Do nového roka s dôverou v Božiu pomoc!

Už sa vám stalo, že ste sa pristihli pri tom, že sa rozprávate sami so sebou?

Pokiaľ ste sa nehádali sami so sebou, tak to nie je nič neprirodzené. V 103. žalme je zachytený rozhovor človeka, ktorý sa prihovára svojej duši: „Dobroreč Hospodinovi, moja duša, celé moje vnútro jeho svätému menu! Dobroreč Hospodinovi, moja duša, nezabúdaj na nijaké z jeho dobrodení!“

Takýchto rozhovorov so svojou dušou ani v Biblii nie je veľa a podobne to bude asi aj pri nás. Pritom sú to veľmi vzácne chvíle, keď sa človek môže porozprávať so svojou dušou.

Na zlome rokov sme hodnotili, čím všetkým sme v minulom roku prešli. Bolo tam aj zlé, ale aj dobré. Jedno príslovie hovorí: „Dobré veci, ktoré prijmeš, zapíš si do mramoru. Tie, ktoré ty niekomu preukážeš, zapíš len do piesku!“ Mramor je pevný materiál, ale myslím si, že ľudská pamäť je trvalejšia. Lebo na určité veci máme veľmi dobrú pamäť. Ide o to, na ktoré...

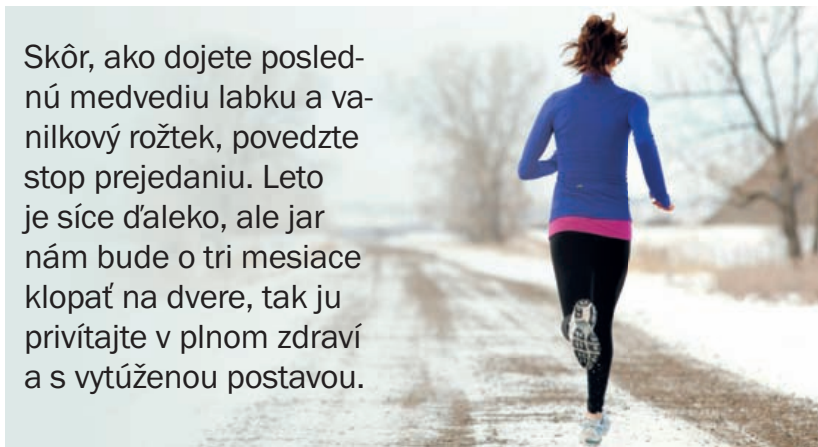
Nieko si dobre pamätá krivdy, ktoré mu boli spôsobené. Kto spoznal v Ježišovi Kristovi svojho Spasiteľa, ten vie, že všetko mu je odpustené. Kto o tom vie, tomu by nemalo byť ťažké odpustiť ľuďom. Skôr svoju pamäť zamestnávajme tým, aby sme si pripomínali Božie dobrodenia, ktoré sme prijali! Starajme sa, aby sme vedeli, ako sa riešia naše hriechy. Hriechy druhých vyrieši Pán Boh.

Aj keď sme o rok starší, predsa nám Boh dáva mladého ducha. Starší človek s elánom vykoná viac ako mladý bez neho. Žalmista tento jav opisuje zvláštnym obrazom: „Pán život ti sýti dobrými vecami, mladosť tvoja sa obnovuje ako orol.“ (Žalm 103 : 5)

Zo sviatočnej pohody sme prešli do pracovného tempa. To životné tempo by malo byť také rýchle, aby sme stihli vnímať Božie dobrodenia a Boh stihol obnovovať nášho vnútorného človeka. Všetkým vám želám požehnaný rok!

Zhod'te ich zo seba!

Skôr, ako dojete poslednú medvediu labku a vanilkový rožtek, povedzte stop prejedaniu. Leto je síce ďaleko, ale jar nám bude o tri mesiace klopať na dvere, tak ju privítajte v plnom zdraví a s vytúženou postavou.

Pri každom chudnutí platí, že 70 percent úspechu je v strave. Máme pre vás pár tipov, ako úspešne zatočiť s prebytočnými sviatočnými kilami.

Na raňajky bielkoviny

Pretože ich tajomstvom je energia a zo všetkých živín zasycujú najlepšie. A navyše sa po nespotrebovaní neukladajú do tukových zásob. Raňajkovať môžete biely jogurt alebo tvaroh s orechmi, semienkami, s namočeným sušeným ovocím, tiež omeletu, praženicu so syrom a zeleninou, rôzne nátierky (bez majonézy), jeden kúsok pečiva so šunkou a čerstvou zeleninou, kokteily (mlieko, proteíny), smoothies nápoje s mliečnym základom alebo rôzne druhy ochutených kaší.

Napr: kalerábová nátierka - zmiešajte jeden tvaroh, jeden biely jogurt, 15 dkg jemne nastrúhaného kalerábu a 10 dkg jemne nastrúhanej mrkvy. Ochutíte citrónovou šťavou, soľou a ľubovoľným korením.

Jedzte 5 – 6 ráz denne

Nepodceňujte pravidelnosť stravy. Ak si myslíte, že čím menej budete jesť, tým viac schudnete, mýlite sa. Treba si dávať pozor na veľkosť porcie. Denne môžete jesť päť- až šesťkrát, ale menšie porcie, aby ste nezačali priberať. Pravidelné jedenie urýchľuje metabolizmus a ten potom spaľuje nielen všetku energiu z jedla, ktorú ste prijali, ale aj kalórie z tukových zásob.

Rozumná diéta

Nie je nič horšie ako jednostranne zameraná diéta. Síce po nej môžu ísť kilá rýchlo dole, ale bez trvalého efektu. Zvyknite si radšej na pestrý a zdravý jedálny lístok, kde majú všetky zložky zdravej stravy svoje miesto. Uvidíte, že sa vám vaše telo za takúto „rozumnú diétu“ odvdáči. Zdravý sedliacky rozum je tá najlepšia metóda, ako schudnúť.

Nesed'te, hýbte sa

Je dokázané, že priemerná osoba spáli za hodinu až o 40 kalórií viac v stojí než v sede a pri rôznych pohybových aktivitách je to o stovky kalórií viac. Pravidelne cvičte, vtedy sa mení pomer svalov a tukov v tele. Ak pravidelnosť nie je vašim cieľom, mali by ste si uvedomiť, že svalové tkanivo spotrebuje oveľa viac energie ako tukové. A to aj keď nič nerobíte – tzv. bazálny metabolizmus. Ak sa necítite na cvičenie niekde vo fitnes centre, skúste to inak. Na naštartovanie chudnutia, a to nielen po sviatkoch, vám pomôžu pravidelné dlhé prechádzky. Ale napríklad aj to, že sa namiesto jazdy autom alebo MHD prejdete pešo. Aj namiesto výťahu môžete poschodia zdolať po svojich.

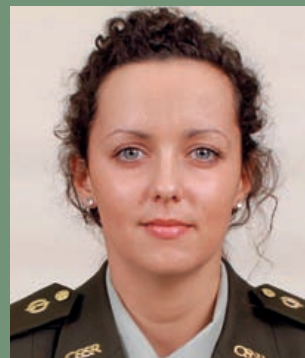
Verte si

Nedávajte si nereálne ciele. Schudnúť sa nedá za deň ani za týždeň. Nepremýšľajte o tom, ako sa čo najrýchlejšie zbaviť desať či dvadsať kíľ. Pokúste sa v nasledujúcich dvoch týždňoch schudnúť o 1 – 2 kilá. Na to by vám malo stačiť len pár úprav jedálnička a trochu fyzickej aktivity navyše. Ak sa vám podarí tento prvý krok, stanovte si ďalší cieľ. Ďalšie dve kilá a potom ďalšie. Uvidíte, že každý splnený cieľ vás bude ešte viac motivovať k tomu, aby ste pokračovali ďalej. Pochváľte sa výsledkom, aby ste sa povzbudili, a možno sa nájde niekto, kto sa k vám pridá. Vo dvojici ide všetko ľahšie a jar bude o čosi krajšia.

Text: Hana Klobušická

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Petra Hadvábová
prápor ISTAR Prešov

Budovanie vzťahu

To, čo sa práve chystáte čítať, môže posilniť emocionálnu klímu dobrého vzťahu. Zámerne nepoužívam pojem manželstvo, lebo v dnešných časoch je veľa párov, ktoré žijú v partnerskom zväzku. O čo teda pôjde? Naučiť sa hovoriť jazykom lásky vášho partnera, teda vyjadrovať lásku vedome tým spôsobom, ktorý je mu blízky, a tým ovplyvniť jeho správanie. Ľudia sa správajú inak, pokiaľ je ich potreba lásky naplnená.

Aké sú to teda tie jazyky? Slová uistenia, pozornosť, prijímanie darov, skutky a fyzický dotyk. Laicky povedané, o čo v partnerstve náš partner či my najviac prosíme, to je náš jazyk (prejav) lásky. Prečo píšem prosím? Ako vojaci sme zvyknutí žiadať, no v láske prosíme. Jedným zo spôsobov, ako vyjadriť lásku vedome, je použiť slová, ktoré budujú. Teda slová uistenia. Sú formulované do jednoduchých vyjadrení obdivu, povzbudenia či ocenenia. Pochváľte svojho partnera, ako napr. „V tých šatách vyzeráš skvele. Som naozaj rada, že si dnes umyl riad. To jedlo, ktoré si navarila, bolo fantastické,“ a pod. Fantázii sa medze nekladú. Cieľom nie je dostať to, čo chcete, ale spraviť niečo pre dobro toho, koho milujete. V skutočnosti, keď sme pochválení a ocenení, sme viac motivovaní odvdáčať sa. Čo by sa stalo s emocionálnou klímou partnerstva, pokiaľ by muž a žena počúvali takéto slová povzbudenia? Nechávam priestor na zamyslenie. Pozornosť. Ústrednou črtou je byť spolu. Nemyslím tým telesnú blízkosť. Byť spolu sústredenou pozornosťou. Sedieť na gauči s vypnutým televízorom, rozprávať sa, venovať sa jeden druhému, ísť spolu niekam, len vy dvaja. Samotná aktivita nie je podstatná. Je len prostriedok. Z emocionálneho hľadiska je dôležité, že trávite čas spolu a sústredíte sa jeden na druhého. Prijímanie darov. Darček je niečo, čo môžete držať v ruke a povedať: „Partner na mňa myslel.“ Dar je symbolom myšlienky. Nezáleží na tom, či to stojí peniaze. Dôležité je to, že ste na neho mysleli. Fyzická prítomnosť v čase krízy je vašim najmocnejším darom partnerovi, ktorého primárny jazyk je prijímanie darov. Skutky. Prosí vás partner už nejaký čas, aby ste pomohli v domácnosti? Tak to urobte. Pomáhajte. Fyzický dotyk. Dotýkajte sa svojho partnera tak, ako to on chce. Nie ako si vy myslíte, že to chce. Vyskúšajte dotyky na nových miestach a dovoľte partnerovi, aby vám naznačil, či je to pre neho príjemné. Pamätajte, že posledné slovo má partner/partnerka. Ak je primárnym jazykom lásky vašej partnerky fyzický dotyk, nie je nič dôležitejšie ako držať ju v náručí, keď plače.

Čo by sa stalo, keby ste objavili jazyk lásky vášho partnera? Odpoveď nebudete poznať, pokiaľ to nevyskúšate.

Slováci v česko-slovenskom zahraničnom odboji

Pred 75 rokmi sa skončila druhá svetová vojna, ktorá sa začala útokom Nemecka proti Poľsku v ranných hodinách 1. septembra 1939.

Do konfliktu sa postupne zapojilo 62 štátov sveta, v ktorých žilo približne 80 percent svetového obyvateľstva, a do armád zúčastnených krajín bolo mobilizovaných asi 110 miliónov ľudí. Bojová činnosť sa viedla na územiach 40 štátov Európy, Ázie a Afriky. Bojovalo sa v Atlantickom, Tichom, Indickom a Severnom ľadovom oceáne.

Druhá svetová vojna trvala šesť rokov (2 195 dní). Oficiálne sa skončila 2. septembra 1945 podpísaním kapitulácie Japonska na americkej bojovej lodi Missouri, kotviacej v Tokijskom zálive. Stalo sa tak po uplynutí 114 dní od konca vojny v Európe, ktorý formálne nastal podpísaním bezpodmienečnej kapitulácie Nemecka v berlínskom Karlshorste 8. mája 1945.

Od prvých dní druhej svetovej vojny sa Slováci a príslušníci národností žijúcich na Slovensku na rôznych bojiskách zapojili do bojov proti nacistickému Nemecku a jeho spojencom v československých vojenských jednotkách sformovaných v zahraničí, v jednotkách armád iných štátov protifašistickej koalície i v hnutí odporu na území okupovaných krajín.

Československé vojenské jednotky, ktoré počas druhej svetovej vojny vznikli v zahraničí, predstavovali len nepatrnú časť vojsk armád protifašistickej koalície, ale ich boje a obete sa napriek tomu stali uznávanou súčasťou vojenského úsilia demokratických národov a štátov víťaznej koalície druhej svetovej vojny. Zúčastnili sa na ústupových bojoch v Poľsku a vo Francúzsku, podieľali sa na protiletectvej obrane Veľkej Británie, na bombardovacích náletoch spojeneckého letectva na Nemecko a ním okupované územia, na leteckom zabezpečovaní Diepskej výsadkovej operácie, vylodenia spojeneckých vojsk v Normandii, Arnhemskej a Rýnskej výsadkovej operácie, prinútili kapitulovať nemeckú posádku v Dunkerque. Bojovali v severnej Afrike a v Sýrii. Na východnom fronte sa zúčastnili na bojoch v Charkovskej obrannej operácii, Kyjevskej útočnej operácii, Kyjevskej obrannej operácii, v Žitomírsko-berdičovskej a Korsuňsko-ševčenkovej operácii. Účasťou v bojoch vo Východokarpatskej, Východoslovenskej, v Západokarpatskej, Ostravskej a Pražskej operácii sa výrazne zapísali do histórie oslobodzovania Československa.

Text: plk. v. v. doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.

Vojenský historický ústav Bratislava

Foto: Vojenský historický archív Bratislava, zbierka autora

Prehliadka čs. jednotiek vo Francúzsku 28. 10. 1939. V popredí gen. Ingr a gen. Mativet.

Zástava 11. československého pešieho práporu – Východného

Príslušníci 2. československej samostatnej paradesantnej brigády v ZSSR počas výcviku

Slávnostný nástup jednotiek
1. československej samostatnej brigády vo Veľkej Británii

Príchod dobrovoľníkov do československej vojenskej skupiny do tábora v Malých Bronoviciach

Československá mauserovka

7,92 mm československá pechotná puška vzor 24 predstavovala vo svojom čase bezpochyby jeden z najvýraznejších symbolov vojaka armády prvej Československej republiky.

Šlo však o československú adaptáciu konštrukcie Petra Paula von Mausera, ktorej medzivojnová výroba sa v Československu realizovala vo veľkých sériách nielen pre potreby domácej armády, ale aj pre zahraničných zákazníkov. Priamymi predchodcami pušky vzor 24, ktoré sa vyrábali v zbrojovke v Brne, boli pušky vzor 98/22, 23 a 23a, ktoré boli vo svojej podstate československými adaptáciami nemeckej pušky Mauser model 1898.

Brno a Považská Bystrica

Problémom týchto pušiek bola nemožnosť vzájomnej substitúcie jednotlivých súčiastok, a to nielen medzi puškami jednotlivých vzorov navzájom, ale aj medzi jednotlivými puškami rovnakého vzoru. Bolo to preto, lebo aj napriek zavedenej strojovej výrobe sa ešte stále pomerne veľa najmä menších súčiastok vyrábalo ručne. A tak, pochopiteľne, nespĺňali presnú toleranciu umožňujúcu ich úplnú zameniteľnosť. Spomínaný problém sa podarilo vyriešiť na zasadnutí výzbrojnej komisie čs. armády 7. februára 1924, keď bola definitívne stanovená jednotná podoba novej pechotnej pušky. Samozrejme, že sa už počítalo s úplnou zameniteľnosťou jednotlivých súčiastok.

Puška dostala v septembri 1924 označenie ako puška vzor 24, pričom od svojich predchodkýň (najmä od pušky vzor 23 a 23a) sa líšila len v drobných detailoch. Sériová výroba pušiek vzor 24 pre potreby armády sa v Brne naplno rozbehla začiatkom roka 1925. Takmer kompletne prezbrojenie útvarov čs. armády puškami vzor 23, 23a a 24 systému Mauser sa podarilo dosiahnuť na jar 1927. Cena jednej pušky predstavovala 507 Kč za kus (bez bodáka). Do 15. marca 1939 bolo celkovo pre potreby armády vyrobených 762-tisíc pušiek vzor 24. Od roku 1937 sa ich produkcia rozbehla aj v novovybudovanom závode v Považskej Bystrici. Po vzniku protektorátu Čechy a Morava sa pušky vzor 24 systému Mauser vyrábali aj naďalej, tentoraz pre potreby nemeckej armády, do výzbroje ktorej boli zavedené pod označením Gewehr 24(t). Celkovo sa pre potreby nemeckej armády od marca 1939 do konca roka 1942 vyrobilo 330-tisíc kusov. Uvedenou zbraňou disponovala logicky aj Slovenská armáda v rokoch 1939 – 1945 a v roku 1944 povstalecká armáda počas SNP.

Po skončení druhej svetovej vojny mala československá armáda k dispozícii približne 50-tisíc pušiek vzor 23, 23a a 24 systému Mauser, ktoré pochádzali z medzivojnovej produkcie. S ďalšou výrobou týchto pušiek sa však v povojnovom období nepočítalo, keďže predstavitelia armády hľadali už nový typ štandardnej pechotnej pušky, ktorá by bola jednotná pre celú armádu. Pre

pušky vzor 24 systému Mauser, ktoré po vojne ostali vo výzbroji armády, sa vyrábali len bodáky vzor 24 a nevyhnutne potrebné náhradné dielce.

Do celého sveta

Zaujímavosťou je, že hoci hlavným odberateľom pušky vzor 24 systému Mauser bola, prirodzene, československá armáda, tak celkový súhrn produkcie na export výrazne prevýšil objednávky MNO. Sumárny počet pušiek vzor 24 systému Mauser v rôznych prevedeniach podľa požiadaviek jednotlivých zahraničných zákazníkov totiž podľa firemného súhrnu z roka 1942 dosiahol počet 1 290 300 kusov. Pušky vzor 24 systému Mauser sa pritom vyvážali do Rumunska (750 000), do Číny (195 000), do Bolívie (101 000), do Turecka, Japonska a Španielska po 40 000, do Juhoafrickej republiky a Kolumbie v počte 10 000, do Iránu a Ekvádoru v počte 30 000, do Brazílie a Litvy po 15 000 kusov, do Peru 5 000 kusov, do Uruguaja a Guatemaly po 4 000 kusov, do Nikaraguy v počte 1 000 kusov a napokon aj do Venezuely v počte 300 kusov.

Puška vzor 24 systému Mauser bola vo svojich časoch veľmi modernou a spoľahlivou zbraňou. Právom bola považovaná za jednu z najlepších adaptácií a modernizácií nemeckej pušky Mauser model 1898. V medzivojnovom období išlo v rámci československej armády o najrozšírenejšiu zbraň zavedenú do výzbroje. Jediným nedostatkom bola jej pomerne veľká hmotnosť (4,08 kg) pri celkovej dĺžke iba 1 100 mm.

Text: Mgr. Peter Holík

Vojenský historický ústav – VHM, múzejné oddelenie Svidník

Technicko-taktické údaje:

Kaliber:	7,92 mm
Náboj:	7,92 × 57 mm Mauser
Dĺžka bez bodáka:	1 100 mm
Dĺžka s bodákom:	1 400 mm
Dĺžka samotnej hlavne:	590 mm
Hmotnosť bez bodáka:	4,08 kg
Hmotnosť s bodákom:	4,48 kg
Kapacita nábojovej schránky:	5 nábojov
Počet drážok vývrtu hlavne:	4 (pravotočivé)
Ústová rýchlosť strely:	860 m/s
Teoretická kadencia strelby:	10 – 15 výstrelův za min.
Maximálny dostrel:	2 000 metrov

**MLADÉ
A MODERNÉ**

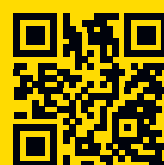

Foto: Ivan Kelemen